

DOORBRAAK

MEER DAN EEN MENING

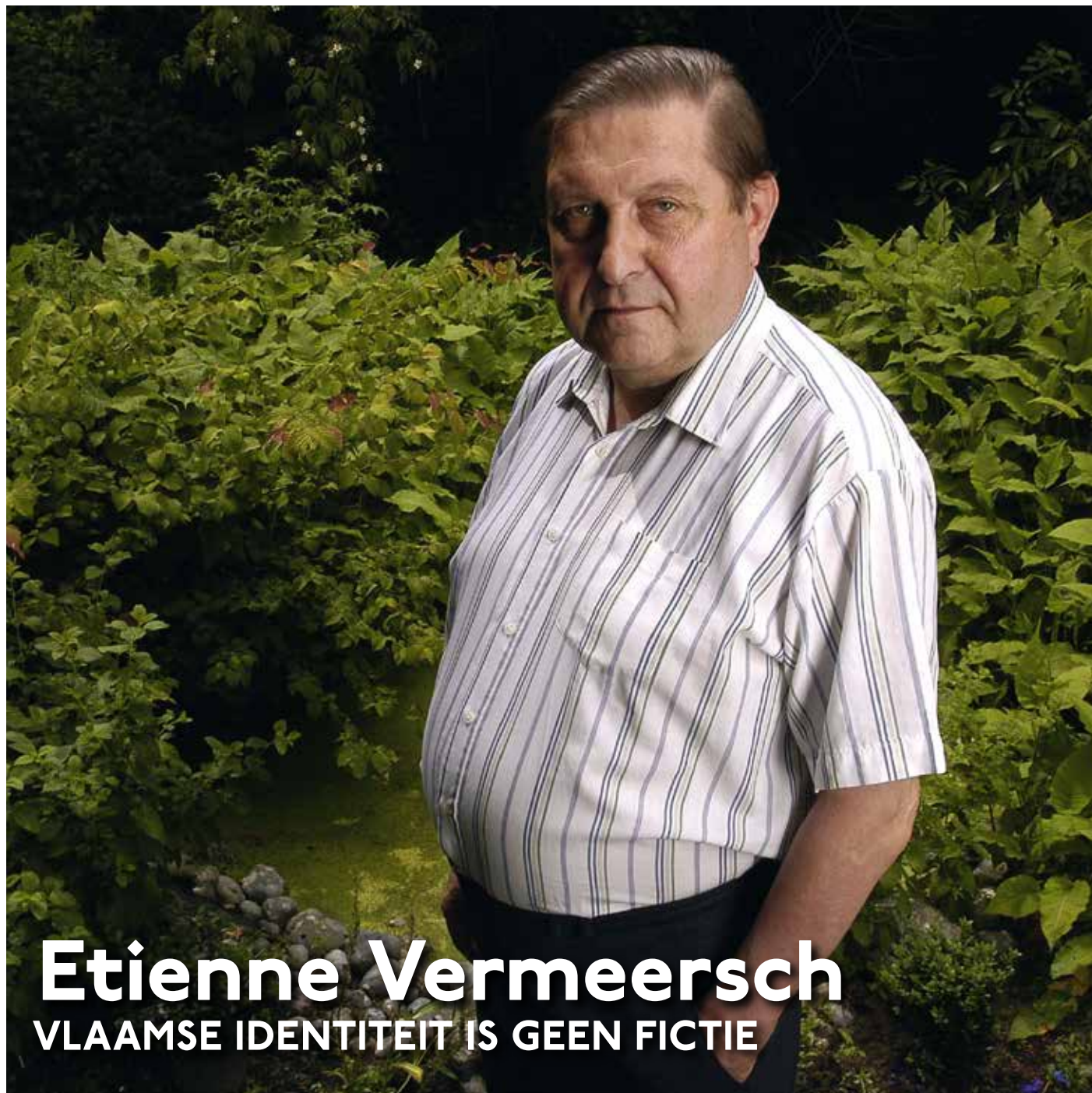
9

SEPTEMBER 2013

MAANDBLAD

AFGIFTEKANTOOR 8500 KORTRIJK
V.U. PIETER BAUWENS
M. DE SMETSTRAAT 12 9308 HOFSTADE
REDACTIEADRES: PASSEDALESTRAAT 1A 2600 BERCHEM

WWW.DOORBRAAK.BE

Etienne Vermeersch

VLAAMSE IDENTITEIT IS GEEN FICTIE

INTERVIEW

VVB wuift voorzitter
Guido **Moons** uit

ONDERWIJS

Wouter Duyck over
hervormingsplannen

BOEKEN

Voorpublicatie nieuw
boek Thierry **Baudet**

Nieuws op jouw maat op WWW.DOORBRAAK.BE

REGISTREER U NU!

Wie geregistreerd is en de opties voor de waarschuwing wil aanpassen, kan dat later via **MIJN ACCOUNT**

STAP 1

Ga naar www.doorbraak.be, kies het tabblad **ABONNEREN** en klik onderaan rechts op **REGISTREER**.

STAP 2

Vul de gevraagde gegevens in en kies eventueel al de gewenste 'waarschuwing'. Ook het inschrijven op de **NIEUWSBRIEF TUSSENDOR** kan hier gebeuren. Onderaan dient een (zelf te kiezen) gebruikersnaam en een mailadres in te vullen. Met een **KLIK OP GRATIS REGISTREREN** wordt de aanvraag voltooid.

STAP 3

Bij het invullen van de gegevens kiest u op welke manier u het nieuws wilt ontvangen.
ONMIDDELIJK, DAGELIJKS, WEKELIJKS OF MAANDELIJKS

DOORBRAAK.BE
MEER DAN EEN MENING

Ziek

Zomer maakt ons vrolijk' zou je Tom Pintens kunnen parafraseren. Maar deze zomer gaf niet veel reden tot vrolijkheid. Een abdicatie en kroning tot daar aan toe, maar de Belgische ziekte blijkt chronisch.

PIETER BAUWENS

Stel nu dat we wel een *Doorbraak* maakten in augustus, dan was er minstens één kritisch medium geweest dat niet meestapte in die hoerastemming. Ja, *Doorbraak* is republikeins, ook buiten België trouwens. Al was het aandoenlijk de ministers zichzelf en elkaar te horen overtuigen van de 'zelfzekerheid en interesse' van vorst Filip.

En ja, wij zouden u ook hebben onderhouden over de gemiste kans om het koningshuis wat in te perken. Volgens de politici was 'de tijd daarvoor niet rijp' en ze hebben al ingegrepen: 'het is de eerste keer dat het koningshuis moet inleveren'. Hendrik Vuye heeft op onze webstek dat wetgevend initiatief eens onderzocht. Het is een Belgische wet, niets is wat het lijkt. En ik hoor u al tegenwerpen, 'ach, eigenlijk heeft de monarchie politiek toch niets meer te betekenen'. Dat

klopt, ten dele. Kijk maar naar de afgemeten tijd die Bart De Wever kreeg

tijdens de 541 dagen formatie en de ruimte die anderen kregen. Als er dus dringend iets moet veranderen, dan dat: de Lakense poppenkast moet buiten de politiek worden gehouden, de formatie moet voortaan zonder koninklijke inmenging. En kom niet met het argument dat dit overal kan maar niet in België. Alsof er elders in de wereld geen moeilijke formaties bestaan. Zonder koning die allerlei (in)formateurs en andere verkenneren aanstelt, hebben de traditionele (B-)partijen een marionet minder. Dat zou pas een staatshervorming zijn die iets betekent.

STILSTAND

De politiek lijkt deze zomer een acute aanval van de Belgische ziekte te ondergaan. Eens te meer blijkt dat tientallen jaren institutionele stilstand dit land naar de afgrond dreigen te sleuren. Het antwoord van de regering op al deze problemen? 'Gezien de financiële en economische crisis is het nu niet het juiste moment voor grote structurele ingrepen.' Zoiets. Geruststellend is het niet. De journalistieke zomer bracht enkele voorbeelden, *De Standaard* had in juli een reeks over fraude. Eigenlijk blijkt daaruit dat het verouderde systeem, het niet aangepast zijn aan vandaag, fraude in de hand werkt. Wat gebeurt er om dat te veranderen? Of wat te denken van dat tabelletje in *De Tijd* over het loonbeslag? Een werkgever betaalt in België meer voor een werknemer dan in onze buurlanden, maar die werknemer houdt er netto ook minder aan over dan in de buurlanden. We verliezen dus twee keer. Wat gebeurt er om de loonhandicap aan te pakken? Politici erkennen de ernst van de zaak. De Belgische regering stelt experts aan, netjes verdeeld, één per partij. Het eindrapport wordt door elke partij anders uitgelegd en er verandert niets. Ook statistiek is in België politiek.

Soms is het anders. Dan vraagt een minister van Justitie aan een onafhankelijk bureau een werklastmeting. Dat was namelijk wettelijk zo geregeld. Die meting zou dan de wettelijke kaders aangeven.

BHV

Maar zie. Die werklastmeting blijkt volgens een senator/grondwetspecialist niet die meting te zijn zoals in de wet. Daarbij was het rapport vertaald in slecht Frans. Hoe kan een Vlaamse meting, besteld door een Vlaamse federale minister, nu onafhankelijk zijn als het over het gerechtelijk arrondissement BHV gaat? Bovendien, de uitbreiding van het Franstalige magistratenkader voorzien in de staatshervorming, die was al uitgevoerd ... na de vakantie zal de regering zich erover buigen. En waarschijnlijk ook wat Nederlandstaligen bij benoemen als compromis.

Nog ergens goed bestuur nodig? Iemand?

Eind augustus zal de regering ook beslissen hoe dat nu moet met die topbenoeringen. U weet wel, men wou de kiezer laten geloven dat die onafhankelijk waren aangeduid door een 'headhuntersbureau', maar eigenlijk kon elke partij haar kandidaten afleveren. Blijkt dan het cv van de ene niet te kloppen, zijn de criteria voor de ander wat aangepast, kwestie van niet de meest competente, maar wel de juiste partijman/vrouw op de juiste plaats te krijgen. Als inwoner van dit land kijk ik daar met plaatsvervangende schaamte naar. Ondertussen groeit het aantal mensen die leven met een armoederisico, komt de kost van de vergrijzing op ons af en snapt niemand nog hoe hoog het prijskaartje van Dexia zal zijn.

Neen, de zomer maakt niet vrolijk. Wie zei ook alweer dat België een luxe is die we ons niet meer kunnen permitteren? ■

Ook statistiek is in België politiek

Frank Van Laeken op *knack.be*, 4 augustus: 'Ik begrijp dat Tom Lanoye geregeld woest is, maar ik vind zijn eenzijdige en voorspelbare aanpak achterhaald. Een échte linkse intellectueel zou ook kritisch zijn voor zijn politieke vrienden, die geen eigen smoel meer hebben: alles eender, zeg maar. Ik zou het toejuichen mochten hij en gelijkgezinden die openheid van geest vertonen door niet alleen naar de overkant te spuwen, over de Canadese muur, maar dat ze ook voor de eigen deur zouden veggen.'

Oud-journalist Hugo De Ridder in *Humo* over de zesde staatshervorming, 23 juli: 'Er liep een rilling over mijn rug toen ik staatssecretaris Melchior Wathelet die duizend bladzijden tekst aan de premier zag geven. Uit ervaring weet ik dat daar om de tien bladzijden conflictstof in zit die dagen- en nachtenlange onderhandelingen zal uitlokken. Alles samen mag je dus een honderdtal moeilijke knopen verwachten die de volgende jaren de krantenkoppen zullen halen.'

Oud-journalist Hugo De Ridder in *Humo*, 23 juli: 'Ik was vorige week in de Wetstraat. Het aantal vrienden van Filip is daar nu al exponentieel toegenomen; ook zijn raadgevers worden plots door iedereen knap en veelbelovend bevonden. Je zult binnenkort zien hoe allerlei figuren in de rij staan te dringen voor een audiëntie. (...) Geloof me, bij de regeringsvorming in 2014 zullen velen de rijpheid, de behendigheid en het politieke doorzicht van de nieuwe koning loven.'

Derk Jan Eppink in *De Volkskrant*, 23 juli: 'De koning der Belgen moet de lijm aanbrengen om zijn koninkrijk bij elkaar te houden. Hij lijmt prominente figuren met de verheffing in de adelstand; van zakenman tot sportheld, zanger, ruimtevaarder of koningsgezinde journalist. Zo is Eddy Merckx "Baron Merckx". Politici kunnen het schoppen tot "minister van Staat", van wie er circa vijftig zijn. Eergevoeligheid blijkt een effectief bindmiddel.'

Luc Van der Kelen, in *Humo*, 9 juli: 'Een domme koning is meestal ongevaarlijk. Een intelligente koning, dat is wat anders, dán heb je een probleem. Maar het allerergste is: een domme koning die denkt dat hij de baas moet spelen. Ik hoop dat het met Filip niet zo'n vaart zal lopen.'

Luc Van der Kelen, in *Humo*, 9 juli: 'Ik studeerde geschiedenis aan de RUG en bewoog me in de kringen van Vic Van Branteghem (heroprichter en praeses van het Katholiek Vlaams Hoogstudentenverbond in Gent) – er kleefde toen inderdaad een Vlaamsnationaal geurtje aan mij.'

Isabel Albers in *De Tijd*, 10 juli: 'Laten we eerlijk zijn. We zijn nog een eind verwijderd van een Copernicaanse revolutie. Bovendien is het twijfelachtig of dit land nu zoveel efficiënter zal gaan werken. En dat was oorspronkelijk toch het uitgangspunt van die in 2007 unanieme Vlaamse vraag naar een staatshervorming. Wellicht zat er in de Belgische constellatie ook niet meer in.'

Paul Geudens in *Gazet van Antwerpen*, 29 juni: 'Hij mag dan heel populair zijn, en zijn Vlaamse regering mag een goede reputatie hebben, doordat de verkiezingen samenvallen zal het CD&V-resultaat voor een goed deel worden beïnvloed door het oordeel dat de kiezer heeft over de federale regering. Peeters heeft er bijgevolg alle belang bij dat het imago van Di Rupo I wordt opgekrikt.'

Luc Van der Kelen in *Het Laatste Nieuws*, 28 juni: 'Ik heb liever dat Di Rupo in zijn eigen taal uitvalt en fulmineert, op zijn manier, zoals toen hij de "parvenu's" in zijn partij eens heeft uitgekafferd, dan om hem te horen hakkelen en stotteren in het Nederlands.'

Journalist Christian Laporte in *Tertio*, 19 juni: 'Voor mij en meerdere andere Franstaligen zijn de randgemeenten geen strijdpunt meer. Walen willen vooral beter bestuur en wensen bij wijze van spreken niet langer te sterven voor enkele duizenden burgers in de Rand die ze vaak als "bourgeois" percipiëren.' ■

BRUSSEL TWEETALIG?

De gemeentebesturen werven minder tweetalig personeel aan dan vroeger. Uit een studie van het Vlaams Belang blijkt dat er in 2012 nog altijd een kleine duizend personeelsleden zijn aangeworven zonder taalattest. Dat blijkt uit het taalrapport van de vicegouverneur. Molenbeek, Ukkel en Anderlecht scoren het best. Sint-Gillis, Sint-Agatha-Berchem en beide Woluwe het slechtst. Dat maakt dat er nu – in tegenstelling tot de vereisten in het gewest – niet-tweetalig ambtenaar worden. (BDW, 16 juli)

WAAELSE LEEFLONERS

'Hoewel Wallonië maar 33 procent van de Belgische bevolking telt, is het goed voor bijna de helft van alle leeflonen in ons land', berekende N-VA-ondervoorzitter Ben Weyts. Niet alleen steeg het aantal leefloners in 2012 met 12 %, de regionale verschillen vallen op, met Henegouwen als koploper. (HN, 28 juli)

BRUSSEL NL

De Brusselse afdeling van het liberaal-vrijzinnige Willemsfonds wil een naamsverandering voor de VGC. De Vlaamse Gemeenschapscommissie zou beter een 'Nederlandstalige' Gemeenschapscommissie worden. 'Het Willemsfonds verwijst naar de derde taalbarometer die zopas is voorgesteld. Daaruit blijkt dat steeds meer Brusselaars zich Nederlandstalig voelen. Het aantal Brusselaars dat zich Vlaming noemt, daalt.' (Brusselnieuws.be, 26 juni)

MONARCHIE

'Na Wereldoorlog I is ons land een democratie geworden door een stelselmatige uitbreiding van het stemrecht en aanpassing van de kieswetgeving. Maar aan de monarchie – de functies van de koning, de verhouding met regering en parlement enzovoort – is niet geraakt', stelt *Doorbraak*.

7,7 procent

In 2012 steeg het ziekteverzuim bij de Waalse ambtenaren naar 7,7 procent. Federale ambtenaren uit Wallonië zijn daarmee gemiddeld vaker afwezig op de

werkvloer dan hun Vlaamse collega's. Volgens *Le Soir* (29 juni) bedraagt dat verzuim voor Vlaamse ambtenaren 5,6 % en voor de Brusselse 3,9 %.

medewerker prof. Hendrik Vuye. 'Het zijn nog altijd de regels van de bourgeoisstaat België, waar minder dan één procent van de bevolking stemrecht had.' (*Knack*, 10 juli)

MONARCHIE 2

Nog volgens Hendrik Vuye zou de Belgische monarchie verbindend kunnen zijn. 'Maar dat is niet de beeldvorming in Vlaanderen. In een kersttoespraak een deel van de bevolking populisme en poujadisme aanwrijven, getuigt meer van een verdelende monarchie.' 'In 1831 kende ons land geen democratie. In 2013 hebben we een moderne democratie. Een parlementaire monarchie is in deze evolutie een tussenstap geweest. Nu is de monarchie overbodig geworden. Als ze toch wil overleven, moet ze een nieuwe functie zoeken.' (*Knack*, 10 juli)

ENGELSE LEEUWEN

In de Belgische mannenhockeyselectie van bondscoach Marc Lammers is voor een 'taalstrijd' tussen de Vlamingen en Walen geen ruimte. Engels is de voertaal. 'Dat is gewoon een neutrale taal', legde de Brabander uit. (*De Volkskrant*, 24 juni)

HERTOGINNEN

Bart Caron is Vlaams Parlementslid voor Groen. In een vorig leven was hij cultuurkabinetschef van Bert Anciaux. Op zijn blog legde hij zijn republikeinse ziel op een wel originele manier bloot. Hij schreef er op 18 juli een brief aan bijna-koning Philippe: 'Och, weet u, beste Philippe, we houden niet zo hard van onze Belgische koningen. We nemen die erbij als ritueel object, als een soort noodzakelijk kwaad, als rustpunt in lamelndige regeringsvormingen. Maar vooral als voorwerp van sport.' Nu dit land met drie koninginnen zit opgescheept, stelt Caron, geïnspireerd door het Britse voorbeeld, voor: 'u zou ze kunnen verdelven onder de Belgen. Een hertogin voor Vlaanderen, eentje voor Wallonië en eentje voor Brussel. Dan heeft minister-president Kris Peeters meteen een aanspreekpunt.' (www.bartcaron.be)

SANTÉ!

In Wallonië zijn veel vaker dronken chauffeurs betrokken bij een ongeval dan in Vlaanderen. Dat meldde deredactie.be (17 aug) op basis van cijfers van het Belgisch Instituut voor de Verkeersveiligheid die de

Waalse krant *Sudpresse* had kunnen inkijken. Op een totaal van 32 169 chauffeurs in Vlaanderen die vorig jaar betrokken waren bij een ongeval met gewonden, werden er 23 801 onderworpen aan een alcoholtest. Zes procent bleek onder invloed. In Wallonië werden van de 15 874 chauffeurs 9898 gecontroleerd. Van hen reed 16,3 procent onder invloed. Dat is ruim 2,5 keer zoveel als in Vlaanderen.

APARTHEID

Luc Van der Kelen heeft de Belgische variant van apartheid ontdekt: twee democratieën, die elkaar niet frequenteren, elkaars kranten niet lezen, elkaars tv-vedetten niet kennen, niet eens de acteurs en de zangers, op enkele uitzonderingen na. 'We leven apart together in een apartheid op zijn Belgisch', stelt Van der Kelen. 'Dat is zelfs het geval in Brussel, waar de Vlamingen hun buurt hebben en de Franstaligen de rest. Maar onder elkaar vierten, verliefd worden en trouwen, het gebeurt minder en minder.' (*HLN*, 26 juni)

NEDERLANDS LEREN

Nieuwe Brusselaars zijn tuk zijn op het Nederlands. De gratis cursussen Nederlands trekken steeds meer belangstellenden in de

hoofdstad, zo blijkt uit het antwoord van minister Pascal Smet (sp.a) op een vraag van Vlaams Parlementslid Paul Delva (CD&V). Het aantal cursisten verdubbelde in amper vijf jaar tijd en het Huis van het Nederlands kan een verdere groei nog amper aan. In 2008 dienden 6545 belangstellenden zich aan, dit schooljaar 12 358. Mensen met Marokkaanse achtergrond vormen de grootste groep. De cursisten vinden hun motivatie vooral in het belang van kennis van het Nederlands om werk te vinden. It's the economy stupid. (*DS*, 24 juli).

TOEKOMSTVERKENNINGEN

De toekomstverkenningen Richard Celis zijn aan hun tweede editie toe. Thema dit jaar is 'Op weg naar 2020. Welk sociaal beleid voor en door Vlaanderen?' De conferentie heeft plaats op 12 oktober in Antwerpen (Aula Rector Dhanis aan de Kleine Kauwenberg 14-22). Sprekers en panelleden zijn Etienne Vermeersch (zie blz. 6), Rik Van Cauwelaert, Inge Vervotte, Marc Vos, Caroline Ven, Paul Schnabel, Jan De Groof en Eric Ponette. Slotspreker is *Doorbraak*-medewerker Hendrik Vuye met een bijdrage over institutionele obstakels en opties. Deelnemen is gratis voor wie inschrijft vóór 25 september. Meer informatie: info@vlaandereneuropa.eu. ■

VANMOL

De Vlaamse identiteitsvorming was een **logisch** proces

De Vlaamse identiteit is geen fictie maar een onmiskenbare sociologische realiteit, vindt filosoof Etienne Vermeersch. We buigen ons met hem over de begrippen 'natie' en 'identiteit'.

PETER DE ROOVER

Etienne Vermeersch legt aan zijn chaotisch ogende bureau de laatste hand aan weer een boek. De ontstaansgeschiedenis mag bijzonder heten. 'Vorig jaar nodigde Willy Weyns mij uit voor zijn Rando-filo', legt hij uit. Rando-filo, pardon? 'Diep in de Provence bracht ik vijf dagen na elkaar voor een beperkt publiek een lezing in de voormiddag, na de middag maakten we een wandeling ('randonnée') en 's avonds volgde een 'filosofische' gedachtewisseling over wat 's ochtends was gezegd. Dat materiaal leek me geschikt om te verwerken tot een boek. Ik heb me daar serieus aan mispakt. Gewoon uittikken wat er werd verteld, gaf absoluut geen boek. Ik kon het wel gebruiken als leidraad en het manuscript vertrekt nu naar de uitgever.' Eén hoofdstuk van dat boek gaat over identiteit en natie.

HEIMAT

Etienne Vermeersch: 'In elke mens zit die eerste laag die ik het "heimatgevoel" noem. Ik woon langer in Wetteren dan ik ooit in Brugge heb verbleven. Toch is het Brugse mijn heimat. Daar wortelen je eerste ervaringen en het gevoel van gehechtheid aan die streek verdwijnt bij de meeste mensen nooit. Je doet er ontdekkingen als kind op een leeftijd waarop de ontvankelijkheid het grootst is. In ken nog alle straten van het Sint-Michiels van toen maar vraag me niet naar één wat verderop in deze gemeente, hoewel ik hier in 1976 ben komen wonen. Je ontwikkelt in die heimat ook je eerste taal en dat is, wat het woordgebruik ook mag beweren, niet je moeder-taal. Mijn moeder kwam uit Leke bij Diksmuide maar ik sprak haar typisch dialect niet. Je spreekt de

taal van de kinderen waarmee je speelt, meestal dus die van de omgeving.

Doorbraak: Die 'heimat' is erg lokaal.

Etienne Vermeersch: 'Ja, maar ze bepaalt mee je identiteit. Identiteit is wat je specifiek maakt, als persoon maar ook als groep. Wat deel je gemeenschappelijk met anderen; wat herken je bij de ene wel en bij de andere niet? Een deel van die identiteit kies je zelf. Je kan bijvoorbeeld "toetreden" tot de liefhebbers van een bepaald muziekgenre. Die herkennen elkaar eveneens en vormen een groep die mee de identiteit van elk lid bepaalt. Ik publiceerde ooit een artikel in *Nature*, toch niet het eerste het beste blad. Dat lokte een elektronisch debat uit en ik werd daar, nochtans door volslagen vreemden, meteen met de voornaam aangesproken. Omdat ik in *Nature* stond, behoorde ik tot de in-groep.'

De natie staat dan boven die lokale gemeenschap van mensen die je persoonlijk kent en de zelf gekozen groepen?

'Om bij de natie te komen moeten we het begrip "heimat" inderdaad verbreden. Laten we niet vergeten dat de natiegedachte, een solidariteitskring die groter gaat dan de mensen die we *face to face* kennen, hier in de Nederlanden met het Plakkaat van Verlatinghe van 1581 een eerste grote impuls kreeg. Dat is en blijft een uniek, haast ongehoord document: hier werd de soevereiniteit, het fundament van de macht, losgekoppeld van de vorst en opgeëist door het volk. De Amerikaanse Declaration of Independence behoort tot diezelfde categorie. Ernest Renan vult de

zogenaamde Franse kijk op natie in vanuit de Franse ervaring. Mensen als Johann Gottlieb Fichte of Johann Gottfried Herder wortelen duidelijk in de Duitse traditie.'

'Hun geschiedenis is anders. Frankrijk had zich ontwikkeld tot een sterke, georganiseerde monarchie die al eeuwen de feodale vorstendommen had verenigd. Daar groeide een centrale administratie, een centrale wetgeving en een overheersende bestuurstaal. Toen de koning wegviel, bleef *la Nation* over. Die strekte zich uit over een afgebakend grondgebied dat al een soort nationale eenheid vormde. Hetzelfde geldt voor het Verenigd Koninkrijk of Spanje.'

'Duitsland en Italië bleven lang verbrokkeld over aparte staatjes. Fichte moest als het ware op zoek gaan naar een bindmiddel voor zijn nationale verhaal dat er voor de Franse Renan gewoon de *facto* al was. De cultuurgemeenschap en de taal werden voor de Duitsers – en voor de Italianen – de bindende factoren. In Duitsland speelde de Bijbelvertaling van Luther zo'n verenigende rol; in Italië denk ik aan iemand als Dante Alighieri die zijn *La divina commedia* in de "volkstaal", eigenlijk het Toscaans, ging schrijven.'

Dus Renan en Fichte hebben beiden gelijk, elk in de eigen situatie?

'Ja, vergeet nooit de eigen specifieke omstandigheden als het over nationalisme gaat. Elk natiegevoel kan op een andere combinatie van factoren steunen. Voor de Ieren, Serviërs en Kroaten speelde de godsdienst een grote rol. De Vlaamse Beweging is in belangrijke mate een taalbeweging. Voor Schotland weet ik het niet ►

eens zo goed, misschien historische gevoelens, maar het natiegevoel is er wel.'

'Maar de verhalen van Renan of Fichte blijven voor mij onvolledig. Het is Benedict Anderson die het meest werkbaar kader biedt om het ontstaan van bijvoorbeeld de Vlaamse natie te verklaren. Hij wijst op het belang van het zogenaamde "print capitalism". Op een bepaald ogenblik maakt de ontwikkeling van de boekdrukkunst het mogelijk om buiten overheid en kerk leesmateriaal op brede schaal te verspreiden. Die boeken moeten wel voldoende ruim kunnen worden verkocht. Dat werd de stimulans om een eenheidstaal uit te werken, want de dialecten konden zo geen brede boekenmarkt vormen. Die boeken zorgden er wel voor dat er binnen bepaalde ruimtelijke grenzen een gezamenlijke lees- en debatcultuur ontstond met specifieke wederzijdse beïnvloeding van het denken.'

'Anderson verwijst naar Zuid-Amerika. Dat gebied had op Brazilië na één taal, één vorst, één wetgeving, één godsdienst en toch viel het continent na de dekolonisatie uit elkaar in vele landen. In elk onderkoninkrijk was gaandeweg een eigen pers ontstaan, onder meer vanwege de moeilijke onderlinge bereikbaarheid van die deelgebieden. Die persorganen brachten in essentie het *eigen* nieuws betreffende de eigen belangen en netwerken. Zo werden de plaatselijke belangen en relaties én de denkkaders van de verschillende gebieden uit elkaar gedreven. Daarom ontstond er niet één Spaanstalig Zuid-Amerikaans land. Integendeel, pogingen om landen uit die regio te bundelen, liepen met een sisser af.'

HET VOLK IS MEER DAN TAAL

Dat natiegevoel betekent meer dan taal

'In Vlaanderen speelde de taal een grote rol. In het jonge België van de 19de eeuw groeide er ook een echt natiegevoel. De Belgische burgerij, die de groep mensen omvatte die boeken en kranten lazen, was Franstalig, zowel in het noorden als het zuiden. Zij had één koning, één parlement (gekozen door de vooral Franstalige cijnskiezers), een gemeenschappelijk stuk geschiedenis, gemeenschappelijke sociale belangen in de meeste gevallen en ze las dezelfde kranten, vormde

één publieke opinie, waarin de Belgische natiegedachte zich verder kon ontplooiën. Dat proces van Belgische natiewording eindigde met de taalwetgeving en vooral met de vernederlandsing van het onderwijs. De Belgische lees- en discussieruimte splitste zich omdat er zich in Vlaanderen een Nederlandstalige ontwikkelde. Steeds meer Vlamingen gingen lezen en schrijven in het Nederlands. Zo ontstond een echte Vlaamse identiteit en dus een Vlaams natiegevoel.

'Mijn oren tuiten als ik een *middeleeuwer* als Tobback hoor zeggen dat hij Brabander is. Allez, laat me niet lachen. *Dag Allemaal* of VTM worden toch gelezen en bekeken van Maaseik tot De Panne, niet?'

Ook de Brabander Conscience gebruikte het woord Vlaming in de inleiding van zijn Vlaamse Leeuw in 1838 al in de moderne betekenis van het woord.

'In de 19de eeuw hadden we al een Vlaamse Schouwburg in Antwerpen, even daarna een Vlaamse Opera. Die waren niet bedoeld voor de West-Vlamingen, hé. Momenteel is het belang van radio en televisie in dit opzicht immens geworden. Ook die bestrijken het hele Vlaamse gebied en zorgen voor een gemeenschappelijkheid tussen alle Vlamingen, die niet meer bestaat tussen alle Belgen. Het gaat daarbij niet alleen om een taalgebied want de gemeenschappelijkheid met Nederland nam ook af. Net zoals het Belgische natiegevoelen zakt ook de zogenaamde Groot-Nederlandse samenhang weg omdat we geen gemeenschappelijke media hebben, weinig gemeenschappelijke beïnvloeding in debatten en discussies. Zelfs onze talen beginnen uit elkaar te groeien. Luister maar eens naar zo'n Paul De Leeuw.'

De Vlaamse identiteit is dus geen fictie of een uitvindsel van fantaserende Vlaams-nationalisten.

'Die Vlaamse identiteit is een sociologisch feit dat niemand kan betwisten. Ze wordt

Etienne Vermeersch: 'Het natiegevoel geeft naast-liefde een politieke vorm.'

ook steeds sterker. We hadden het over de media, maar we krijgen ook meer Vlaamse wetgeving en de politieke ontwikkeling in Vlaanderen is anders dan in de rest van het land. Die Vlaamse identiteitsvorming is een automatisch en logisch proces geweest. Identiteit is een neutraal begrip, het heeft immers betrekking op wat men, feitelijk, gemeen heeft. Er bestaan ook restanten van de Belgische identiteit maar die is, objectief gesproken, zonder twijfel veel zwakker dan de Vlaamse en bijvoorbeeld totaal niet vergelijkbaar met de Nederlandse. De Nederlandse, Franse of Duitse identiteit vormt een nationaal pakket; bij ons is die gesplitst. De Belgische natie was trouwens voor vele Vlamingen decennia lang synoniem van onrechtvaardigheid en miskenning. Onderschat bijvoorbeeld niet het effect van de schrijnende taaltoestanden in de centrale administraties in Brussel. Duizenden ambtenaren werden dag in dag ►

© Reporters

De media zorgen voor een gemeenschappelijkheid tussen alle Vlamingen, die niet meer bestaat tussen alle Belgen.

uit wegens hun taal achteruitgesteld en stapten dan op de trein naar huis waar die frustratie zich vertaalde in een groeiende Vlaamsgezindheid. Ik ken ambtenaren die in Brussel geen woord Nederlands spraken en bij elke verkiezing voor de Volksunie stemden.'

'Maar ik herhaal dat *Story*, *Humo* en VTM die Vlaamse identiteit – onbedoeld – veel meer vorm gaven dan Volksunie, Vlaams Blok, N-VA of de hele Vlaamse Beweging. Zij hebben die niet geconstrueerd. Die Vlaamse identiteit ontstond spontaan. Veel lezers van *Dag Allemaal* behoren tot de groep mensen voor wie Vlaamsgezinden vroeger "zwartzakken" waren. Toch werden zij sociologisch Vlaming, zonder daarmee een actieve politieke keuze te maken.' 'Voor alle duidelijkheid, ik herhaal dat we uiteraard meerdere identiteiten hebben. Ik ben ook filosoof, ongelovige, scepticus, iemand met belangstelling voor wetenschappen ... Daar rond groeien ook groepen. Maar die vormen geen politiek kader.'

NAASTENLIEFDE

De natie wordt dat wel: het politieke kader.

'Inderdaad. Ik hang de ethiek van de spontane naastenliefde aan. In de bijbel evolueert het begrip van liefde voor de "naaste"

("nabije": familie, burens ...) naar de liefde voor alle joden en later alle christenen, zoals in de islam voor alle moslims. Het natiegevoel geeft die naastenliefde een politieke vorm. Spontaan willen wij solidair zijn met de wij-groep. Er is een historische tendens om die wij-groep steeds uit te breiden, van de familie over het dorp en de regio naar de natie, Europa ... In de limiet zou dat moeten eindigen bij de mensheid maar daar staan we ver van af.'

Een natie heeft dus altijd een grens?

'Als prof. Bea Cantillon zegt dat de splitsing van de sociale zekerheid een achteruitgang in de beschaving betekent en het einde van de solidariteit, dan frons ik toch de wenkbrauwen. Alsof de Belgische sociale zekerheid niet begrensd zou zijn. Die eindigt aan de Belgische douanepalen.'

Het natiegevoel en daaruit groeiend nationalisme moet geen negatief begrip zijn?

'Neen. Het succes dat het Vlaams Blok boekte met de slogan "Eigen volk eerst" was psychologisch begrijpelijk. Die wordt door de meeste mensen als rechtmatig ervaren. Als twee kinderen in een kanaal vallen, haal je er eerst het eigen kind uit, dat vindt iedereen normaal. Maar wordt zo'n slogan geblokkeerd rond een denk-

beeldige groep "zuivere" Vlamingen tegenover nieuwkomers dan ontstaat er wel een probleem. Nationalisme is een gevaar als het vermengd wordt met superioriteitsgevoelens en imperialisme. Wie de solidariteit koppelt aan andere kenmerken – godsdienst, afkomst, huidskleur – bewandelt een pad van uitsluiting en dan loopt het mis. Slogans als *Alles Voor Vlaanderen/Vlaanderen voor Kristus* bijvoorbeeld gaan, letterlijk bekeken, natuurlijk te ver. "Alles" is echt te veel.'

'Ik verzet me tegen een nationalisme dat niet gebonden is aan burgerschap. Solidariteit groeit tussen mensen waarmee je het leven deelt, in het bedrijf, in de school, in de sociale zekerheid, in het politieke en juridische bestel. Tegen zo'n solidair natiegevoel met de medeburgers is niets in te brengen. Dat is in beginsel een positieve en stimulerende kracht.'

Valt dat nationale kader altijd samen met een grondgebied?

'Meestal. Bij de joden was dat oorspronkelijk niet het geval maar in de regel is dat zeker wel zo. Een systeem met verschillende "nationaliteiten" die binnen één grondgebied eigen rechtsregels en wettelijk georganiseerde solidariteitsmechanismen uitbouwen, dat leidt tot instabiliteit en discriminatie.' 'Ik heb vroeger al het begrip "rootisme" gelanceerd, het fenomeen van mensen die zich identificeren met hun roots, hun afkomst. Je zou dat het spiegelbeeld van racisme kunnen noemen. Racisten vinden dat die mensen "thuis" hadden moeten blijven en de *rootisten* plooiën zelf terug op die "thuis". Eigenlijk gaan ze beiden uit van de onmogelijkheid om hier echt samen te leven.'

'Het leidt natuurlijk tot een spanningsveld als er een botsing komt tussen de *heimat*, Antwerpen of Gent bijvoorbeeld, en de roots, Marokko of Turkije. Dat ondergraaft de gemeenschappelijkheid bij inwoners van een gebied terwijl een echt natiegevoel zich daar nu net op ontwikkelt. Hoe meer gemeenschappelijkheid, hoe sterker de samenhang. Het wordt een grote uitdaging daar weer vooruitgang in te boeken in een samenleving met zoveel nieuwkomers.' ■

EEN NIEUWE MERKARCHITECTUUR VOOR VLAANDEREN

De fiere **halve** leeuw

De Vlaamse regering heeft na 24 jaar dienst haar logo met het klauwende leeuwte afgedankt. In 1989 hertekenden Herman Lampaert en Antoon De Vylder hét symbool van Vlaanderen, de leeuw, tot een eigentijds, heraldisch beeldmerk van de Vlaamse overheid.

FRANK THEVISSSEN

In 2006, bij de start van de operatie Beter Bestuurlijk Beleid (BBB), werden er vijf streepjes aan het bestaande logo toegevoegd die de 'hedendaagse en dynamische uitstraling' van het merkbeeld moesten accentueren. Vorig jaar, tijdens de voorbereiding van de nieuwe Vlaamse merkoperatie,

uiteindelijk een gestileerde halve leeuwenkop geworden – een ontwerp van het Leuvense designbureau Absoluut. Ruim een maand na de voorstelling is het nieuwe logo nog op geen enkele officiële Vlaamse overheidswebsite opgedoken. Over twee jaar moet het nieuwe logo evenwel tot in de kleinste vertakkingen van de Vlaamse overheid zijn ingevoerd.

ONDERMAATS

De enige entiteit die zich alvast heeft voorgenomen te ontsnappen aan het nieuwe, opgelegde beeldmerk is het Vlaams Parlement. Drie jaar geleden, op 11 juli 2010, introduceerde parlamentsvoorzitter Jan Peumans (N-VA) immers een eigen logo voor zijn Vlaams Parlement. Prompt na de bekendmaking van het nieuwe Vlaamse beeldmerk liet hij alvast weten dat het parlement niet van plan is om zijn leeuw in te ruilen voor een halve leeuwenkop. Of het nieuwe merkbeeld voor Vlaanderen ook zal aanslaan en het buitenland zal vallen voor de baseline 'Flanders. State of the Art' (het nieuwe beeldmerk zal ook zwaar worden ingezet om Vlaanderen als geheel in het buitenland te promoten) valt af te wachten.

Gert Dooreman, grafisch vormgever, maakte in *De Standaard* alvast brandhout van het ontwerp. Vakgenoot Hugo Puttaert, hoofd grafische vormgeving van Sint-Lucas, klasserde in een tweet het 'onsamenhangend en vormtechnisch en typografisch ondermaats' ontwerp als 'middelmatig studentenwerk'. Gelukkig had de Vlaamse overheid vooraf een interne evaluatie onder 'onafhankelijke experts' georganiseerd – onder anderen Fons Van Dyck, in 2009 aangesteld om de merkstrategie van het Vlaams Parlement uit te tekenen

en Jan Callebaut, adviseur van Vlaams minister-president Kris Peeters (CD&V) – die het 'baanbrekende, assertieve, innovatieve en dynamische' van het nieuwe ontwerp mochten onderstrepen.

KRIS PEETERS IN ACTIE

Toch is de merkoperatie meer dan een symbolische ingreep. Ze wil immers een dam opwerpen tegen de wildgroei aan logo's, submerken en huisstijlen binnen het uitdijende Vlaamse overheidsapparaat dat tegenwoordig 200 verzelfstandigde bijhuizen (diensten, agentschappen, vzw's) omvat. Het project wordt dan ook vooral gezien als een noodzakelijke oefening in verbeterde transparantie en verhoogde kostenefficiëntie. Op basis van die versterkte en eenvormige corporate identiteit belooft de Vlaamse overheid meer impact te scoren tegen een lagere kostprijs. Dat dergelijke communicatieprojecten zich ontvouwen in de aanloop van de Vlaamse verkiezingen van 2014 is opmerkelijk, maar niet verwonderlijk.

Niet toevallig maakte de uitreiking van de 'Grote prijs minister-president' in juli deel uit van het stappenplan voor het nieuwe merkbeleid van de Vlaamse overheid en lopen de doelstellingen opvallend gelijk met het VIA-project (Vlaanderen in Actie); het economisch impulsprogramma van de Vlaamse regering dat tot hier toe vooral de figuur van Kris Peeters in de schijnwerpers plaatste.

Op 20 oktober organiseert het Vlaams Parlement dan weer – voor de tweede keer in de aanloop van een verkiezingsjaar – zijn 'Festival van de politiek'. Naarmate de verkiezingen naderen, blijkt het onderscheid tussen politieke en overheidscommunicatie steeds vager te worden. ■

werden 159 communicatieverantwoordelijken, afdelingshoofden en Vlaamse overheidmanagers gepolst, die – tot op twee cijfers na de komma – aangaven dat het vertrouwde Vlaamse beeldmerk dringend aan vervanging toe was.

NATIONALISTISCH

Volgens 75,47 % van de respondenten vertegenwoordigde het logo 'niet langer meer de waarden van de Vlaamse overheid'. De oude leeuw ademde blijkbaar nog overwegend 'oubolligheid, agressiviteit en nationalistische connotaties' uit. Tegelijkertijd beval datzelfde onderzoek aan de vertrouwde iconografie van de leeuw te behouden en kwam de modernisering ervan als compromis uit de bus. Het nieuwe beeldmerk moest een afspiegeling worden van een 'warme, open, betrouwbare, moderne en slagkrachtige' overheid.

Los van de overweging of het wel verstandig is om een merkbeleid via een interne bevraging aan te sturen, is het resultaat

‘Ge zoudt er soms ne schup in geven’

In oktober eindigt het mandaat van Guido Moons als voorzitter van de Vlaamse Volksbeweging. Een opmerkelijke figuur uit de Vlaamse Beweging verdwijnt van het podium. Doorbraak gooide hem een aantal clichés over Vlaamse Bewegers voor de voeten. De oerflamingant schrok er niet voor terug om te repliceren.

KATLEEN VAN DEN HEUVEL

Vooraleer we onze eerste vraag zelfs maar konden stellen klaagde Guido Moons al vol vuur het gebrek aan kinderpsychiatrische instellingen in Vlaanderen aan. De bijna ex-voorzitter van de Vlaamse Volksbeweging (VVB) ademt het adagium ‘Vlaamse Beweging = sociale beweging’ als het ware uit. De man lijkt en is de vleesgeworden vriendelijkheid maar als hij op onrecht stoot, eist de verontwaardiging de hoofdrol op. Zijn zware stem krijgt dan iets van die van een predikende missionaris. Wel een van de soort die predikt waar het ook echt in gelooft. Hoe Moons bij die psychiatrische instellingen komt? Het begint rond 11 juli. Vlaams minister van Begroting Philippe Muyters vond dat Vlaanderen te veel katten zelf te geselen heeft om het zich te kunnen veroorloven veel federale begrotingsgaten te vullen.

Guido Moons: ‘Muyters heeft natuurlijk overschot van gelijk. Gent telt één instelling voor jeugdpsychiatrie met een wachtlijst van een tot anderhalf jaar. Ik ben leraar in het bijzonder secundair onderwijs en word veel met die problematiek geconfronteerd. Mensen met zwaar gehandicapte kinderen kunnen nergens naartoe. Ook sociaaleconomisch moet Vlaanderen alle zeilen bijzetten. Ik woon tegen de Gentse kanaalzone. De mensen hier werken bij manier van spreken ofwel bij Sidmar Zelzate, Arcelor Mittal heet dat nu, of Volvo Gent. Toen Kris Peeters in Zweden de CEO van Volvo ontmoette, kaartte die als eerste punt de problematiek van de hoge loonkost aan. Ik mag er niet aan denken dat zoiets leidt tot de slui-

ting van Volvo Gent. Herinner je je Ford Genk, Opel Antwerpen, Volkswagen Vorst? Wel, dan vind ik het terecht dat minister Muyters de boot afhoudt.’

‘Er werd gal gespuwd toen N-VA die nieuwe studie over de transfers bekendmaakte. Misschien was die studie niet handig, misschien wel, dat laat ik over aan N-VA, maar de transfers zijn er. Wij zijn daar niet tegen, als ze eindig zijn in de tijd, doorzichtig en resultaatgeboden.’

Zo komen we toch uit bij de Vlaamse Beweging, waarin Moons al een heel volwassen leven zeer actief is. Woordvoerder van het Taal Aktie Komitee, lid van het IJzerbedevaartcomité en daarna bestuurslid en tweemaal voorzitter van de VVB.

Guido Moons: ‘Ik moest in 2000 onverwacht Ivan Mertens opvolgen toen die ontslag nam als voorzitter en bleef het tot 2004. In 2010 werd ik verkozen voor een tweede mandaat en dat loopt af op 5 oktober 2013. De VVB zat toen in een turbulente periode en ik denk dat ze mij als voorzitter wilden om de rust te doen weerkeren.’

Guido Moons is het prototype van de Vlaamse militant die de taal spreekt die het zogenaamde voetvolk graag hoort. Het is een bijzondere vaststelling dat Moons in de levendige groep die de Vlaamse Beweging toch altijd was en blijft, respect

afdwong bij zowat iedereen en zijn vereniging ongecontesteerd kon leiden. Had hij zelf niet beslist om er een punt achter te zetten, niemand zou om zijn vervanging hebben gevraagd.

Nu we toch aanbeland zijn bij de man die zowat de oerflamingant moet zijn, gebruiken we die kans graag om hem te confronteren met de klassieke clichés over flaminganten, Vlaamse Bewegers, Vlaams-nationalisten, kortom *de caractériels* volgens Karel De Gucht.

Doorbraak: Hoe ziet een typische flamingant er vandaag uit?

Moons: ‘Die is politiek en maatschappelijk gevoelig, bezig met de toekomst van Vlaanderen en dus met meer dan zijn eigen persoonlijk welzijn. Hij of zij steekt een groot deel van de vrije tijd in dat ideaal van het vrije Vlaanderen. Vroeger deden flaminganten dat vooral in het rijke verenigingsleven. Nu verschuift dat engagement dikwijls naar het klavier van de pc of tablet, via Facebook, Twitter enzovoort. Maar ook vandaag rekenen wij met de VVB nog op de inzet via afdelingen, bijvoorbeeld om handtekeningen te ronselen voor de

‘Met kretologie als “België barst” bereik je niets.’

Europese handtekeningencampagne voor zelfbeschikkingsrecht die nu volop loopt.’

Zijn Vlaamsgezinden dwarsliggers?

‘Ja, ze gaan graag in tegen het gezag. Aangezien ze heel erg overtuigd zijn van ►

© Doorbraak

'Velen zeggen dat de Vlaamse onafhankelijkheid niet meer is dan een droom. Als je dat aanvaardt, stop er dan maar mee.'

hun zaak en zien dat het establishment tegenwerkt, groeit er bij elke Vlaamse Beweging een gezonde afkeer tegen het automatisch aanvaarden van gezag.'

De Vlaamse Beweging is dus een 'moeilijke mens'.

'Ook wel. Vele mensen zijn natuurlijk gewoon meelopers. De Vlaamse Beweging onderscheidt zich daarvan en wordt dan snel een moeilijke mens genoemd. Je kan het ook rechtlijnig noemen. Vergeet niet dat ons verhaal er een van bevrijding is en vrijheid is iets wat de meeste flaminganten ook nadrukkelijk persoonlijk opeisen. Onafhankelijkheid is niet iets wat ze alleen voor Vlaanderen nastreven maar velen willen dat ook zelf zijn.'

Vlaamse Bewegers zouden beroepsbetogers en vlaggenzwaaiers zijn.

'Onze vlaggenacties bij de Ronde van Vlaanderen zijn een echt succes. Het is al jarenlang een VVB-project dat heel wat losmaakt bij de mensen. Ik heb ook te veel betoogd om dat middel nu af te vallen. Maar betogen is pas een troefkaart als die op het juiste moment wordt bovengehaald.

We moeten in alle omstandigheden opletten voor de beeldvorming tegenover de buitenwereld. Ik begrijp het ongeduld van militanten die wel eens vragen "durven we niet meer naar buiten komen?" Ik denk dat we dat moeten blijven doen maar op de juiste manier en op het juiste ogenblik. Een verkeerd ingeschatte betoging blijft een godsgeschenk voor de tegenstanders.'

Zijn ze veeleisend, niet in staat tot compromissen?

'Mensen die zich vanuit een persoonlijke keuze inzetten voor een ideaal, willen dat graag zo zilver mogelijk gerealiseerd zien. Wij worden zo vaak geconfronteerd met verbroken beloftes en het geruststellende "nu zijn we er", terwijl de realiteit

er daarna heel anders uitziet. Dan verlies je het geloof in tussenoplossingen. Het woord compromis is in België verworpen tot een scheldwoord. Denk aan het essay van Jean-Pierre Rondas die het over rotte compromissen heeft. Als het woord zo dikwijls een onfatsoenlijk akkoord moet verstoppen, dan word je achterdochtig over het concept "compromis" zelf. Het Belgische establishment profiteerde zo veel van de Vlaamse compromisbereidheid, dat die bereidheid werd uitgehold, althans bij Vlaamsgezinden.'

Is de flamingant verzuurd?

'Ik zal enkel naar mezelf kijken. Ik moet er soms voor opletten om niet verzuurd te geraken. Om het in het Gents te zeggen: "Ge zoudt er soms ne schup in geven". Als ik bijvoorbeeld aan Brussel-Halle-Vilvoorde denk en de straffe taal die werd gebruikt door politici die nu hun akkoord geven aan de regeling van Di Rupo, ja dan begrijp ik dat mensen verzuurd kunnen geraken. Wie bedrogen wordt, zal daar niet vrolijker van worden. Maar al begrijp ik de verzuuring van sommige mensen, het is en blijft contraproductief. Als we geen positieve

boodschap brengen dan kunnen we geen breder publiek aanspreken.'

Dus is de Vlaamsgezinde achterdochtig?

'Zeer zeker. De slechte ervaringen maken dat de flamingant heel erg op z'n hoede blijft. En toch moeten we de politici in de Wetstraat, weliswaar met een kritische ingesteldheid, krediet blijven geven want de enige weg om dingen echt te realiseren gaat over de politiek.'

Nog één: Vlaamse Bewegers zijn roepers en brullers.

'Met kretologie als "België barst" bereik je niets. Dat is dikwijls veeleer een uiting van zwakte en machteloosheid. Ik denk dat wij als Vlaamse Beweging mensen middelen moeten geven om na te denken. Het helpt ook absoluut niet om anderen de huid vol te schelden of te roepen dat het verraders zijn. Daarmee kan je wel eens stoom afdalen maar het dient geen constructief doel. Maar voor alle duidelijkheid, in alle kampen zitten roepers en verstandige mensen. De indruk die wel eens wordt gewekt dat Vlaamse Bewegers daar specialist in zouden zijn, klopt natuurlijk niet. Als je ziet met welke boertigheid tegenstanders ons soms aanpakken, dan weet je wel beter.'

Is de Vlaams-nationalist onrealistisch?

'Neen, een zaak is maar verloren als je ze zelf opgeeft. Velen zeggen dat de Vlaamse onafhankelijkheid niet meer is dan een droom. Als je dat aanvaardt, stop er dan maar mee. Ons project van Vlaamse onafhankelijkheid is geen extreem project; vele volkeren zijn ons vooraf gegaan, dikwijls in veel hopelozere omstandigheden. Wat wij willen voor de Vlamingen is toch maar gewoon wat bijvoorbeeld de Denen al lang hebben met Denemarken?'

Het zijn dromers, toch?

'Ja, dat moet je blijven doen in je leven. De emotie drijft en dat aspect mag niet worden vergeten. We zijn geen machines. De rationele Vlaamse Beweging is nodig, laat daar geen misverstanden over bestaan. Als we met dossiers op de proppen komen, dan moeten die juist en onderbouwd zijn. Maar naast die rationele aanpak moet er plaats blijven voor eerlijke verontwaardiging en dat is een emotie.' ■

Sire, er zijn geen echte republikeinen meer

Naar aanleiding van de troonswisseling heb ik Tricolore tranen van Johan Anthierens herlezen. In het boekje steekt de auteur in een vlijmscherpe satirische stijl de draak met de hysterie rond het overlijden van koning Boudewijn twintig jaar geleden.

BART MADDENS

Tricolore tranen is onder meer gebaseerd op artikels die tijdens die hitsige augustusdagen in *De Morgen* verschenen. Ik herinner me nog levendig hoe die krant toen een oase was van kritische journalistiek. De tricolore tranen werden door alle andere media ongegeneerd geplengd. Zelfs *De Standaard* (toen nog Vlaamsgezind) publiceerde een paginagrote kleurfoto van Boudewijn, om aan het raam te hangen.

Het is niet dat *De Morgen* deze keer wél heeft meegedaan aan de hype. De krant berichtte op een mild ironische en relativerende toon over de troonswisseling. Maar op de opiniepagina's werd vooral plaats ingeruimd voor koningsgezinden. En Yves Desmet toonde zich een 'pragmatisch' monarchist. Een pragmatisme dat hem overigens niet belette om (in de krant van 16 juli) te betreuren dat het kroningsfeest zo sober was. Dit alles was lichtjaren verwijderd van de bijtende republikeinse satire waarmee de krant zich in 1993 zo subliem heeft onderscheiden.

UITGESTORVEN DIERSOORT

Waarom durft een progressieve krant als *De Morgen* vandaag niet meer voluit de republikeinse kaart te trekken? De redactie is natuurlijk Belgischgezind. Maar dat was ze in 1993 ook al. De journalisten van *De Morgen* zijn ongetwijfeld te verstandig om ernstig te geloven dat de monarchie België bijeenhoudt. Kennelijk schuilt er een meer primaire logica achter hun houding: de vijand van mijn vijand is mijn vriend. Als vijand nummer één van progressief Vlaanderen tegen de koning is, dan is *De Morgen* vóór. De meeste progressieve intellectuelen redeneren zo. Het resultaat is dat er nauwelijks nog authentieke republikeinen à la Johan Anthierens

zijn. De Republikeinse Kring-Cercle Republicain (een sympathieke club van overwegend Franstalige en Belgischgezinde republikeinen) leidt een ziel-togend bestaan. Het is geen toeval dat de eedaflegging van Philippe deze keer niet door een republikeinse kreet werd verstoord. Zowel in 1950 als in 1993 waren het 'echte' republikeinen die van zich lieten horen. Maar die diersoort lijkt vandaag uitgestorven.

Zijn Vlaams-nationalisten dan geen 'echte' republikeinen? Daar kun je inderdaad aan twijfelen. Stel dat een telg van een Vlaams adellijk geslacht (Sabine de Bethune?) morgen wordt gekroond tot erfelijk monarch van het onafhankelijke Vlaanderen. Je kunt er donder op zeggen dat menig Vlaams-nationalist zich dan zal ontpoppen tot een overtuigd monarchist. Want royalisme en nationalisme zijn innig verstrengeld. Met andere woorden, het op het eerste gezicht nogal bizarre standpunt 'overall monarchist, behalve in België', is wellicht meer verspreid dan men zou denken. Het is dan ook begrijpelijk dat veel opiniemakers argwanend staan tegenover het Vlaamsgezinde republikeinse discours.

COMMUNAUTAIRE KLOOF

Nieuw in vergelijking met 1993 is dat de politieke tegenstelling over de monarchie bijna helemaal samenvalt met het communautaire dispuut. Vlaamsgezinden zijn automatisch tegen de (Belgische) monarchie. Belgischgezinden zijn er automatisch voor. Dit maakt dat het monarchiedebat niet meer op een zuivere manier kan wor-

Filip kan op twee oren slapen. Er zijn geen (echte) republikeinen meer.

den gevoerd. Dat er geen authentieke, Belgischgezinde republikeinen meer zijn, levert enerzijds op het eerste gezicht enige legitimiteitswinst op voor het koningshuis. Maar anderzijds hoeft je maar naar Nederland te kijken om te zien dat die echte republikeinen niet veel meer zijn dan een misschien wat irriterende, maar in wezen onschadelijke luis in de pels. In de mate dat die republikeinen slechts een relatief marginale groep zijn (en dat waren Anthierens en de zijnen hoe dan ook) versterken ze zelfs de legitimiteit van de koning.

De communautarisering van de monarchie lijkt in Vlaanderen vooral te resulteren in een toenemende onverschilligheid. De kroning van Philippe werd ervaren als een even volks- als wereldvreemde bedoening. Die onverschilligheid is de ergste vijand van de monarchie, en de grootste bedreiging voor haar legitimiteit. Anders gezegd, voor het Hof valt een geïsoleerde kreet 'Vive la République' veruit te verkiezen boven de dodelijke beelden van de lege pleinen waar de troonswisseling live op groot scherm werd uitgezonden. ■

BAUDET SCHRIJFT NIEUW BOEK

De angst voor het eigene

Thierry Baudet wordt wel eens een filosofisch wonderkind genoemd. Al jong publiceerde hij boeken over conservatisme. En zijn De aanval op de natiestaat vorig jaar was een succes. Begin september verschijnt een nieuw boek van de 30-jarige historicus en jurist. Naar aanleiding van zijn vorig boek interviewde Doorbraak hem. Deze keer een voorpublicatie.

THIERRY BAUDET

Als je aan het raam zit, kun je bij het landen op Schiphol een groot deel van Nederland aan je voorbij zien trekken. Het afwisselen van slootjes en akkers. Velden en dorpen – wat verderop het IJsselmeer. Het dichte weggennet van de Randstad schuift langzaam onder de straalmotoren door. Thuiskomen. Waar de mensen je taal spreken en waar je de gezichten kunt lezen. Waar je de weg weet in de stad. Komend vanuit het vreemde word je je bewust van het eigene. Het onderscheid zoals de Grieken dat maakten: tussen Xenos en Oikos.

Maar dit herkenbare thuis van ons, dit Nederland – hoe lang zal dat er nog zijn? De Oikos wordt stukgemaakt door verschillende fenomenen. Door het multiculturalisme en de open grenzen, waardoor elk jaar weer tienduizenden immigranten ons land binnenkomen en elk jaar de sociale samenhang verder onder druk komt te staan. Door de Europese Unie, die de inwoners van ons land de zeggenschap over hun leven ontnemt en een bureaucratie optuigt die het nationale parlement op vrijwel elk punt kan overstemmen. Maar ook wordt de Oikos stukgemaakt door de kunsten. Begin twintigste eeuw brak het modernisme met de schoonheid en stelde de ontheemding centraal. Kunst moest geen geborgenheid bieden: kunst moest choqueren. De vervreemdende klanken van de atonale muziek; de onbegrijpelijke stellingen en kleurstrepen in moderne musea; de afschrikwekkende bouwsels die in elke stad verrijzen – alle komen evenzeer voort uit een vijandschap met de Oikos als het multiculturalisme en het Europese project.

Om de gesteldheid van vijandschap die achter deze fenomenen schuilgaat te

duiden, spreekt de Britse filosoof Roger Scruton van 'oikofobie'. Het is het tegenovergestelde van xenofobie: niet een ziekelijke angst voor het vreemde, maar een afkeer van het eigene. Oikofobie is een normaal stadium waar pubers doorheen gaan, schrijft Scruton. Een fase die weer over zou moeten gaan. 'Maar in het hele Westen is deze geesteshouding sinds de Tweede Wereldoorlog gaan overheersen, en zij is in het bijzonder dominant onder de intellectuele en politieke elites.' Modernisme, multiculturalisme en het Europese project: ze forceren een onherkenbare leefomgeving, waar onherkenbare bevolkingsgroepen te midden van kille bouwsels onderworpen zijn aan de regels van een vormloze, abstracte entiteit. Een wereld zonder thuis. En het is deze wereld die steeds dichterbij komt. Maar ook al wordt hieraan al decennia – in het geval van de kunsten al een kleine eeuw – onvermoeibaar gebouwd (gecombineerd met de destructie van wat er was): dat zij voortkomt uit oikofobie wordt niet erkend. In de kunsten wordt meestal gezegd dat er een dwingende 'stijlontwikkeling' is die het onmogelijk maakt nog mooie huizen te bouwen, figuratieve schilderijen te maken of tonale muziek te schrijven. Dat zou kitsch zijn. Pastiche. Niet 'authentiek'. In de politiek horen we dat nationale soevereiniteit tot oorlog leidt; dat mondiale migratiestromen een nationale identiteit onhoudbaar maken; of dat vanwege de opkomst van nieuwe economieën het Europese project noodzakelijk is. Geen van alle zijn dit serieuze argumenten. Het zijn bezweringsformules. Formules die als legitimatie dienen voor het gevoerde beleid; die een excuus opleveren, een 'verklaring', maar die het werkelijke motief dat erachter schuilt, verhullen. Er is daarbij geen

sprake van een complot. Ook niet van een ideologie – er is sprake van een pathologie. Een ziekelijke afkeer van de geborgenheid van ons thuis; van de eigen gewoontes en gebruiken; van de natie; van de schoonheid en harmonie van de traditionele kunsten en architectuur. Het verklaart het enthousiasme voor de elementen die dit thuis ondermijnen of verstoren – immigratie, modernistische bouwsels en de Europese machtsgreep.

In mijn nieuwe boek *Oikofobie* verzet ik me hiertegen. Ik heb geprobeerd de bezweringsformules te ontmaskeren die het gevoerde beleid moeten legitimeren. Elementen van de Oikos heb ik willen beschermen door stil te staan bij hun functie en belang – in het geval van de natiestaat bijvoorbeeld door te laten zien dat de democratische rechtsstaat niet zonder kan. Onopgelost blijft het vraagstuk wat toch de oorzaak is van deze oikofobie. Wat verklaart die afkeer van het eigene die onze hele maatschappelijke elite doortrekt? De kwestie verdient brede maatschappelijke discussie. Het antwoord wijst mogelijk de weg naar genezing. ■

Thierry Baudet, *Oikofobie*, Bert Bakker, 256 blz., €14,95, isbn 978 90 3514 000 4. Het boek is ook verkrijgbaar op de Doorbraak webwinkel: www.doorbraak.org/nl/winkel

C'est le sport, stupide

Op 16 augustus drukte *Le Vif/L'Express* een foto af van 'l'arme anti-N-VA', het wapen tegen de N-VA. Neen, er staat geen statieportret van de ploeg-Di Rupo. De vuurkracht van dat wapen wordt door *Le Vif* alvast onvoldoende geacht om de troepen van De Wever kansrijk te kunnen treffen. Wie daar wel in moet kunnen slagen, volgens het Franstalige zusterweekblad van *Knack*, dat zijn de Rode Duivels, les Diables Rouges.

Daar zetten de aanhangers van België hun kaarten op in, op de Rode Duivels in het algemeen en Vincent Kompany in het bijzonder. Mooi dat *Le Vif* die ontegensprekelijke politieke dimensie van de voetbalsport zo nadrukkelijk beklemtoont want hier en daar wil er wel eens iemand flauwtjes beweren dat sport en politiek niets met elkaar te maken hebben. Het clintoniaanse adagium 'it's the economy stupid' wordt hier veruperiseerd tot 'c'est le sport, stupide'.

Eerder die week bracht het radionieuws, zowat de hele dag lang, als een der hoogtepunten het nieuws dat twee broers Borlée in Rusland de halve finale van de 400 meter hadden bereikt. Ze werden daarover bevraagd maar konden de Nederlandstalige luisteraar alvast niet in diens moedertaal meedelen hoe hen dat huzarenstukje was gelukt. Zo'n 400 meter wordt over acht banen gelopen, dus zijn er zestien atleten die de halve finale bereiken. Er werden trouwens nog talloze atletieknummers afgehaspeld die dag, dus halve finalisten zat om over te berichten. Wat was er zo speciaal aan de twee Borlées dat zij wel het vermelden als hoofdnieuws waard bleken, en al die anderen niet? Juist, ze

lopen rond met dezelfde identiteitskaart als wij. Noem het administratief nationalisme, noem het staatsnationalisme, noem het Belgisch nationalisme, maar noem het vooral nationalisme. De VRT (zoals de andere media) gebruikt onder meer nationalistische criteria om te bepalen wat nieuws is. Daar heb ik overigens niets op tegen, het is de natuur zelve.

Maar laat iedereen dan ook gewoon erkennen dat het nationale gevoel een bepalende rol speelt in het leven. Dat de VRT onder meer in de sport voor het schijnbaar 'neutralere' Belgisch nationalisme kiest en niet voor de veeleer politiek ogende Vlaamse versie wortelt in een mengeling van schrik (niet Vlaams profileren a.u.b., dat is het veiligst) en politieke voorkeur (liever België dan Vlaanderen). Bij de ene journalist speelt het ene meer, bij de andere het andere.

Belgisch-nationaal (haast nooit zo genoemd, want omfloerst optredend) heet 'gewoon', Vlaams-nationaal 'extreem'. Omdat alleen Vlaams-nationaal als nationalistisch wordt gehekeld, weten de Belgischgezinden ook de antinationalen aan hun kant te krijgen. Maar dat fenomeen speelt slechts af en toe, als het over federale politiek of sport gaat bijvoorbeeld. Meestal dwingt de sociologische realiteit ook de media in het natuurlijke Vlaamse kader, zoals Etienne Vermeersch in dit nummer uitlegt. Het Belgische zakt onherroepelijk weg. De Rode Duivels resten als strohalm om toch nog wat tricolore sentimenten op te wekken want zelfs het koningshuis lukt daar in Vlaanderen niet meer in. ■

Namen noemen

Begin juli maakte Tom Naegels in *De Standaard* de journalistieke tussenstand als ombudsman van diezelfde krant. Na twee jaar blijkt die oefening hoofdzakelijk nog zweverige bespiegelingen en wat oppervlakkig, vergelijkend telwerk tussen verschillende krantentitels op te leveren. Dergelijke routine moet bestendig aan-

tonen dat mediacritici te vaak te hard van stapel lopen. 'Critici van het nieuws zetten altijd hoog in uit angst om anders niet gehoord te worden', klonk het tussendoor enigszins bitter en geïrriteerd.

Mogelijk krijgt Geert Buelens vooralsnog het gelijk aan zijn zijde. Ruim een jaar nadat hij eind 2009 in *De Standaard* zijn – al bij

al erg mild geformuleerde – mediakritiek in essayvorm publiceerde, moest de ongeduldige hoogleraar vaststellen dat 'het klimaat in de mediawereld niet was veranderd, noch structureel was verbeterd' en dat 'heel wat belangrijke verhalen de media gewoon niet meer halen'. Onlangs gaf Geert Noels – niet meteen bekend om

MATTHIAS STORME

sprekershoek

Pervers **categorisch** denken en spreken

Dat taal een belangrijk wapen is in politieke en ideologische strijd weten we natuurlijk al sinds de oudheid. Toch wil ik hier kort wat licht laten schijnen over een specifiek mechanisme van misleiding dat vandaag schering en inslag is, en dat we categorisch taalgebruik kunnen noemen. Mening en handelingen die in vele opzichten zeer uiteenlopend zijn maar vanuit een zeer specifiek perspectief een gemeenschappelijk kenmerk hebben, worden steevast in één categorie ondergebracht en wel onder de noemer van het meest verwerpelijke uit die categorie. Vele termen voor verwerpelijke gedachten of gedragingen worden bewust overgedragen op andere gedachten en gedragingen om die als even erg te kunnen bestempelen en te eisen dat de strijd ertegen even hard wordt gevoerd.

Bij sommige voorbeelden is er nog een redelijk verband, zoals de uitbreiding van het begrip 'geweld' naar 'psychisch geweld', hoewel dat laatste dan zo ruim wordt gebruikt dat elke proportie wel zoek geraakt. Een evident voorbeeld is de term discriminatie, die het mogelijk maakt elk niet correct gemotiveerd onderscheid maken in dezelfde categorie van verwerpelijkheid te steken. Wanneer men een moord, foltering, geweldpleging, diefstal enzovoort niet meer in de eerste plaats zo noemt, maar in de eerste plaats bestempelt als racisme, seksisme, homofobie enzovoort, dan zegt men daarmee eigenlijk dat enerzijds een identieke daad als moord, foltering enzovoort met een ander oogmerk minder erg is, en anderzijds dat elke racistische, seksistische enzovoort gedraging tot dezelfde categorie behoort

en dus in wezen even erg is als die moord. Meer nog: het etiket wordt gebruikt opdat de toehoorder niet meer zou durven vragen wat er eigenlijk precies is gebeurd: de beschuldigde is veroordeeld nog voor men de feiten kent. Als iemand eenmaal 'dader' is (bijvoorbeeld pedofiel) en een andere 'slachtoffer', dan is daarmee blijkbaar alles gezegd en wordt het obscene geacht om nog nuances te maken en niet alles op een hoopje te gooien. Want jawel, er zijn gradaties van geweld, gradaties van pedofilie, gradaties van homofobie, en het is pervers ze telkens onder één noemer te brengen, zoals het pervers is om de zogenaamde besnijdenis van meisjes met dezelfde term te benoemen als die van jongens. Die gradaties verwerpen als 'relativering' is niet minder categoriek dan de uitroep 'fraude is fraude' – of 'misdrijf is misdrijf' – en de stelling dat elk misdrijf even hard moet worden vervolgd. Zerotolerantie alom! Waarom niet ineens de doodstraf in plaats van een GAS-boete? Vergelijkbaar misbruik is er ook te vinden met termen als nationalisme of (anti-)verlichting: al wie op minstens één punt een nationalistisch credo deelt, wordt op één lijn gesteld met de slechtste vertegenwoordiger van die categorie. En al wie ook maar op één punt afwijkt van een bepaalde definitie van verlichting is dus ontmaskerd als de antiverlichting in vlees en bloed. En tot slot, eerlijk is eerlijk: het is ook misleidend om over 'de' monarchie en 'de' republiek te spreken, alsof het democratiegehalte van een staatsvorm in de eerste plaats daarvan afhangt. Laats ons dat categorisch denken bestrijden, zij het toch ook met nuance. ■

zijn fantasmen – lucht aan gelijkaardige ervaringen. Econoom Ivan Van de Cloot, vulde recent in *Terzake* aan dat 'een intimidatiecultuur ervoor zorgt dat bepaalde dossiers niet bovenkomen zoals dat hoort in een democratie'.

Buelens' recentste mediakritische bespiegeling dateert inmiddels van begin 2011. 'Ik ga niet sterven voor mediakritiek', liet de professor in diezelfde periode aan Apache weten en lijkt inmiddels te hebben afgehaakt. Misschien geen onverstandige afweging als je terugblijkt op het lijstje Vlaamse journalisten, commentatoren en opinie-makers die hun kritische natuur met (poging tot) broodroof moesten bekopen. Zulke liquidaties gebeuren in Vlaanderen doorgaans door hoofdredacteurs op

aangeven van politici. Meteen de reden waarom zelfcensuur de meest voorkomende vorm van journalistieke censuur is en steeds meer redacteurs zich lijken te bekwamen in het genre van de vrijblijvende journalistiek.

Toegegeven, één enkele keer heeft Tom Naegels in een dergelijke situatie verontwaardigd gereageerd. Namelijk in *De Standaard*, één jaar nadat wijlen Roger Van Houtte bij *Gazet van Antwerpen* op aangeven van Steve Stevaert door Luc Rademakers werd geliquideerd. Maar daarvoor hadden wel eerst niet-journalisten het dossier moeten bovenspitten en in een boek publiceren.

In een dergelijk verkrampd klimaat is het niet onbegrijpelijk dat redacties steek-

houdende analyses over falende journalistiek weren en zich uitputten in heilloze zoektochten naar nieuwe betaalmodellen die de journalistiek moeten redden. In die context moeten we misschien zelfs begrip opbrengen voor de ijver waarmee ook Tom Naegels pertinente mediakritiek minimaliseert.

Nog meer begrip hebben we evenwel voor Van de Cloot, die onlangs in de *Terzake*-studio weigerde de naam vrij te geven van de Vlaamse minister (m/v) zou hebben verklaard dat journalisten die kritiek leverden op het ACW 'één voor één zouden worden aangepakt'. Terecht stelde de econoom dat het een taak is van journalisten om zulke kwesties uit te klaren en namen te noemen. ■

Onderwijshervorming stelt watervalstelsysteem met twee jaar uit

Zeg nooit zomaar 'hervorming' tegen een hervorming. Dat blijkt uit de op handen zijnde onderwijshervorming in Vlaanderen. Als je onderwijsminister Pascal Smet in de pers mag geloven, wordt het voorliggende plan gerealiseerd. En wie de mening van N-VA-voorzitter Bart De Wever onder de loop neemt, hoort hem zeggen dat alles bij het oude blijft', stelt professor Cognitieve Psychologie Wouter Duyck vast.

JAN ANTHONISSEN

'Omdat op dit ogenblik dus nog niet duidelijk is welke richting het precies uitgaat, is het moeilijk er commentaar op te leveren', aldus Duyck. Maar dat houdt de professor van de Universiteit Gent alvast niet tegen om zich te kanten tegen de invoering van een brede eerste graad in het middelbaar onderwijs, waarvan sprake in de onderwijshervorming.

Doorbraak: Hoe ziet u deze onderwijshervorming op korte termijn evolueren?

Wouter Duyck: 'Er is inderdaad een politiek compromis uit de bus gekomen waarbij de N-VA duidelijk minder snel wilde gaan dan de minister. De verschillende interpretaties die de beide hoofdrolspelers aan het akkoord geven, is daarvan het beste bewijs. Tegelijk stel ik vast dat de onderwijskoepels, die de hervorming uiteindelijk toch zullen moeten uitvoeren, eerder mee in de richting van minister Pascal Smet denken en dus mee zullen gaan voor de invoering van een brede eerste graad waarbij de keuze voor een meer specifieke richting wordt uitgesteld. Volgens mij zal het sowieso wachten zijn op een volgende minister van onderwijs na de verkiezingen om de onderwijshervorming door te voeren.'

BREDE EERSTE GRAAD

Wat is uw kritiek op de onderwijshervorming zoals ze voorligt?

'De reden die je het vaakst hoort als motivatie om de onderwijshervorming door te voeren is het wegwerken van de soci-

ale ongelijkheid in het onderwijs. Dat is natuurlijk een zeer nobele doelstelling en ik ben daar uiteraard niet tegen. Maar die doelstelling zal via deze onderwijshervorming echter niet worden gerealiseerd. Bovendien mag het toch niet de bedoeling zijn dat het onderwijs zo wordt georganiseerd dat iedereen er hetzelfde uitkomt. Gezien jongeren qua interesses en cognitieve vaardigheden van elkaar ver-

'De sociale kloof in het onderwijs ontstaat voor de helft tijdens de vakanties.'

schillen, impliceert dit per definitie een onderwijs dat voor iedereen optimaal is met verschillende uitkomsten. Dat is niet erg, zolang die uitkomsten niet worden gedetermineerd door iemands afkomst. Onderzoek wijst uit dat later differentiatie, zoals in de geplande brede eerste graad, leidt tot een lager niveau van cognitieve vaardigheden. En dat is nefast voor de toekomst van een samenleving. Het niveau van het onderwijs is immers sterk gerelateerd aan de welvaart van een land. En dan heb ik het niet enkel over

cognitieve excellentie, wat mogelijk moet zijn. Ook het gemiddelde cognitieve niveau is belangrijk. Cognitieve vaardigheden zijn trouwens ook in de latere loopbaan belangrijk, zelfs bij minder uitdagende beroepen. Onderzoek toont dat die vaardigheden samenhangen met hogere salarissen, jobtevredenheid en emotioneel welbevinden. En niet enkel bij ingenieurs, maar ook bij goede poetsvrouwen.'

ONGELIJKHEID

Waarom zal de onderwijshervorming volgens u de sociale ongelijkheid niet wegwerken?

'Men zegt dat een latere studiekeuze de ongelijkheid in het onderwijs zou verkleinen. Hierbij worden echter vaak ongelijke leerprestaties voorgesteld als sociale ongelijkheid. Er zijn inderdaad sociologische studies die aantonen dat de verschillen in leerprestaties toenemen als men vroeger een studiekeuze maakt. Dat betekent echter niet dat studieresultaten ook méér door afkomst, en dus sociaal bepaald zouden zijn. Er is een belangrijk verschil tussen cognitieve ongelijkheid en sociale ongelijkheid. Echte sociale ongelijkheid krijg je als studiekeuze beïnvloed wordt door het inkomen van de vader, of de opleiding van de moeder, onafhankelijk van de cognitieve capaciteiten van het kind.'

Wat met het beruchte watervalstelsysteem?

'Er is op dit ogenblik een mentaliteitsprobleem. Het is een jammerlijk feit dat tso en bso een slecht imago hebben, zo- ►

wel bij ouders als bij leraars. De keuze die men maakt voor tso of bso is vaak een negatieve keuze. Enkel als al de rest niet meer lukt, gaat men het daar proberen. Dat terwijl een goede loodgieter vaak meer zal verdienen dan een middelmatige secretaresse. Als er niets verandert aan de houding tegenover deze richtingen zal het louter uitstellen van de studiekeuze met twee jaar, zoals voorligt in de onderwijshervorming, niet veel uitmaken voor het sociale effect dat men beoogt. De studiekeuze gebeurt nu nog altijd te veel door ouders en leraars en te weinig op basis van onderbouwd studieadvies. Je kan ook van veertienjarigen niet verwachten dat ze ingaan tegen de mening van hun ouders en/of leraars. De voorwaarde daarbij is wel dat de CLB's (centra voor leerlingenbegeleiding – red.) daarbij beter zouden functioneren. In het buitenland bestaan perfect functionerende psychometrische instrumenten waarbij men de vaardigheden én interesses van een jongere in beeld kan brengen om vervolgens een verantwoorde studiekeuze te maken. In Vlaanderen laat men de leerlingen aan het einde van de lagere school volledig los en zijn het doorgaans de ouders die de studiekeuze maken. Zo komen leerlingen in het aso terecht terwijl ze beter zouden thuis horen in het tso of ook omgekeerd. Het is schrijnend om te zien hoe weinig effect het advies van een CLB heeft op de studiekeuze die wordt gemaakt.'

'De eerlijkheid gebiedt ook om te zeggen dat die CLB's beter zouden moeten functioneren en betere psychometrische instrumenten zouden moeten inzetten. Met een beetje overdrijving zou je kunnen zeggen dat het nu zo een beetje met de wichelroede gebeurt. Mochten de CLB's beter werk afleveren dan ben ik ervan overtuigd dat ouders en kinderen er bij het maken van de studiekeuze meer rekening mee zouden houden. Dat kan trouwens in twee richtingen werken. Een kind uit een doktersgezin dat heel veel aanleg zou blijken te hebben voor een technische richting zou op die manier via een positieve keuze van in het begin voor tso kunnen kiezen, als de ouders meer vertrouwen zouden hebben in het CLB. Andersom zou het in een arbeidersgezin waar aso misschien minder voor de hand ligt een extra stimulans kunnen

zijn om op basis van een onderbouwd advies van het CLB over de prima cognitieve vaardigheden van een kind toch te kiezen voor een aso-richting.'

De onderwijshervorming wil de studiekeuze uitstellen. Het lijkt soms wel of u ze wil vervroegen?

'Ouders maken nu voor hun kind een studiekeuze op basis van een buikgevoel en zijn te weinig geïnformeerd. Die keuze twee jaar uitstellen zal niks veranderen aan het negatieve imago dat tso en bso heeft. Men zal het watervalsysteem gewoon twee jaar opschuiven. Het positieve is wel dat de onderwijshervorming meer technische aspecten wil introduceren in die brede eerste graad. Nu wordt techniek nog altijd geassocieerd met een lager cognitief abstractieniveau terwijl het een het andere niet hoeft uit te sluiten. Je kunt je afvragen of je niet al voor hun twaalfde leerlingen in verschillende richtingen zou kunnen onderbrengen. Er zijn landen waar dit gebeurt, maar dit lijkt in Vlaanderen onhaalbaar en wellicht ook niet wenselijk. Maar wat wel kan, is leerlingen in de laatste twee jaar van het lager onderwijs meer kennis laten maken met verschillende inhoudsdomeneinen, zoals ook techniek. Zo zorg je ervoor dat ze beter geïnformeerd zijn wanneer ze moeten kiezen. Vroeger opsplitsen, al in de lagere school, is volgens mij dus niet aan de orde maar informeren en de oriëntering beter voorbereiden kan perfect'.

U vindt het ook geen slecht idee om de grote vakantie in te korten zoals CD&V onlangs lanceerde?

'Absoluut niet. En niet wegens praktische bezwaren zoals kinderopvang en dergelijke maar wel voor de weerslag die een lange vakantie heeft op de leerpresta-

ties van sommige leerlingen. Het sociale effect speelt hierbij een zeer grote rol. Onderzoek toont aan dat het sociale onderscheid tussen leerlingen van eenzelfde klas deels ontstaat tijdens de vakantie. Sociaal sterkere kinderen worden tijdens zo'n vakantie op cognitief vlak gemiddeld een maand ouder, terwijl sociaal zwakkeren op dit vlak drie maanden achteruitgaan. Sociaal sterkere kinderen vertoeven tijdens de vakantie bij hun ouders doorgaans in een talige omgeving, worden misschien mee naar de biblio-

Wouter Duyck: Ouders maken nu voor hun kind een studiekeuze op basis van een buikgevoel en zijn te weinig geïnformeerd.

theek genomen of krijgen boekjes met rekenoefeningen toegeschoven. Sociaal zwakkeren komen daarentegen vaker uit anderstalige gezinnen en horen bij wijze van spreken gedurende twee maanden geen woord Nederlands. Sociologisch onderzoek wijst uit dat de sociale kloof in het onderwijs voor de helft ontstaat tijdens de vakanties. Cognitief gesproken zou het daarom misschien geen slecht idee zijn om voor sociaal zwakkere leerlingen "summer schools" te organiseren als het dan toch niet haalbaar blijkt om de grote vakantie overal in te korten.' ■

De mythe van de anti-PS-coalitie

In de Franstalige pers duikt steeds vaker het verhaal op van een federale anti-PS-coalitie die na de verkiezingen van mei 2014 tot stand komt. Die kans is nochtans zeer klein.

FREDERIK DEKEYSER

In de maand juli werd minister van Buitenlandse Zaken Didier Reynders (Open Vld) regelmatig in Antwerpen gesignaleerd. Zo was hij aanwezig op een tentoonstelling naar aanleiding van de 150ste verjaardag van de heropening van de Scheldemonding waardoor de Antwerpse haven opnieuw tot volle wasdom kon komen. Ook was de Luikse Brusselaar een van de sprekers op een Voka-ontmoeting. Burgemeester Bart De Wever (N-VA) was nooit ver uit de buurt. Dat deed een aantal journalisten, onder meer in *Le Soir* en ook op *knack.be*, de conclusie trekken dat Reynders toenadering aan het zoeken is tot de N-VA om in 2014 tot een federale coalitie te komen zonder de PS.

Dat Reynders met dit plan speelt, is niet nieuw. Na de historische verkiezingsoverwinning van de MR in 2007 sprak hij in *Terzake* van een regering zonder de PS die 'eigenlijk al een staatshervorming op zich is'. En in 2010 was er eind augustus een geheime ontmoeting tussen de N-VA en de MR-top in het

Brusselse restaurant Chez Bruneau. Bart De Wever had naar verluidt een map mee met de PS-voorstellen en durfde ze naar eigen zeggen niet te openen, bang als hij was voor de extreem-linkse sociaaleconomische voorstellen die erin vervat lagen. Het is ook bekend dat Didier Reynders vaak als inleider mag fungeren zodra Bart De Wever voor een groep van Franstalige ondernemers en bedrijfsleiders komt spreken. De twee politici komen inderdaad beter overeen dan men zou denken.

Aangezien de PS in de peilingen van haar pluimen laat en de MR sterker scoort dan bij de voorbije verkiezingen is de conclusie snel getrokken. In Vlaanderen zal de N-VA als winnaar na de verkiezingen aan zet zijn,

in Franstalig België de MR want de PS zal – aangevallen door de PTB op haar linkerflank – daadwerkelijk in het zand bijten.

GROTE VOORSPRONG

Dat de PS stemmen zal verliezen staat nu al zo goed als zeker vast. De regering-Di Rupo wordt aan Franstalige kant als een centrumrechtse regering beschouwd. Maar een nederlaag wil nog niet zeggen dat de PS het Franstalige marktleiderschap zal verliezen, laat staan dat dit in de Kamer zal gebeuren, toch het cruciale parlement voor de vorming van een federale regering. Momenteel bezet de PS er 26 zetels. Aan Franstalige kant volgen dan MR met 15 zetels, cdH met 9, Ecolo met 8 terwijl het FDF 3 zetels bezet. De voorsprong van de PS is groot. En zelfs als men twee van de

nodig. En cdH en Ecolo staan op economisch vlak nog altijd zeer dicht bij de PS.

WAAELSE ADMINISTRATIE

Een anti-PS-coalitie op federaal vlak zou bovendien ook betekenen dat de socialisten in de regionale regeringen worden opzij geschoven. In principe is dat niet uitgesloten. Onder anderen cdH-voorzitter Benoît Lutgen is voorstander van MR-cdH-Ecolo-coalities waar het kan. De Waalse hoofdstad Namen wordt op die manier bestuurd. Maar een stad is nog altijd wat anders dan een gewest. Bij de MR zijn ze er zich goed van bewust dat een Waalse regering zonder de PS zal moeten opboksen tegen een administratie die voor twee derde met socialisten wordt bevolkt. Geen prettig vooruitzicht. Didier Reynders bijvoorbeeld is nog niet

Ook als de MR de PS voorbijsteekt, is een werkbare anti-PS-coalitie niet echt een optie.

drie FDF-zetels (Maingain is op zijn eentje verkiesbaar) bij de MR voegt, want vooral door de liberale sterkte verworven, dan nog is de kloof met de PS bijna tien zetels. De achterstand die Reynders moet inhalen is groot. En zelfs na een nederlaag zal de machtspartij PS zeggen dat ze als eerste politieke kracht het marktleiderschap heeft. Ook als de MR de PS voorbijsteekt, is een werkbare anti-PS-coalitie niet echt een optie. Ook niet voor de N-VA. Niet alleen blijft het een utopie om met de Franstaligen vanuit de federale regering een nieuwe of aangepaste staatshervorming te onderhandelen. Sociaaleconomische hervormingen zijn evenmin een evidentie. Naast de MR zijn andere Franstalige coalitiepartners

vergeten dat hij in 1999 op Financiën constant werd gesaboteerd door een rode administratie. Vandaar dat de MR misschien toch liever een aloud paars partnership met de PS aangaat. Kwestie van zeker te zijn aan de knoppen te zitten. Ondermeer het Brusselse minister-presidentschap is voor de MR cruciaal. De Franstalige liberalen zullen daar snel voor paars kiezen vooraleer de PS een coalitie aangaat met Ecolo en FDF, dat met 11 procent een politieke factor van belang blijft in het Gewest. Vooral linkse FDF'ers als Didier Gosuin zijn vragende partij om samen met de PS Brusselse beleidsverantwoordelijkheid op te nemen. Dat zou de ultieme wraak zijn voor het opheffen van het MR-FDF-kartel in de herfst van 2011. ■

Angela Merkel mag op rozen slapen

De Duitse parlementsverkiezingen staan voor de deur. Op zondag 22 september vallen de teerlingen. Als we de peilingen mogen geloven, blijft Angela Merkel bondskanselier, en dat voor een derde ambtstermijn.

DIRK ROCHTUS

De hamvraag is of de christendemocratische politica aan het hoofd blijft staan van een zwart-gele coalitie (zo genoemd naar de partijkleuren van respectievelijk het christendemocratische tweespan CDU/CSU en de liberale FDP). Het lot van de FDP is het spannendste element in de kiesstrijd. De sociaaldemocratische SPD, met kandidaat-kanselier Peer Steinbrück als uitdager, maakt geen schijn van kans tegen de CDU/CSU.

AFGEKALFD

De CDU/CSU – ook 'Union' genaamd – zit in peilingen al lang boven de 40 %. De FDP, dat is een ander verhaal. De liberale coalitiepartner van Merkel behaalde bij de laatste Bondsdagverkiezingen in 2009 een recordresultaat van 14,6 %. Maar na amper twee jaar regeren was de liberale partij in de opiniepeilingen al afgekalfd tot drie procent nationaal. Paradoxaal genoeg want met 14,6 % had ze toch een stevige basis moeten hebben om haar liberale denkbeelden te verdedigen en uit te voeren. Maar het 'probleem' was dat de FDP met radicale slagzinnen als 'Freiheit statt Sicherheit' (vrijheid in plaats van zekerheid) de burger afschrikte die juist in tijden van crisis naar zekerheid in de brede zin van het woord hunkert. De laetdunkende uitspraak van Guido Westerwelle, de liberale buitenlandminister, over de verzorgingsstaat als broedplaats van 'spätrömische Dekadenz' (laat-Romeinse decadentie) deed er nog een schepje bovenop. Ook door haar interne perikelen maakte de FDP geen al te beste beurt.

De maandelijkse 'Deutschlandtrend' van de openbare omroep ARD zorgde op

2 augustus 2013 voor een grote verrassing, niet met de vaststelling dat de CDU/CSU goed is voor 42 %, wel dat de FDP boven de kiesdrempel van 5 % uitkomt. Dat is nodig om in het parlement te blijven. Als de liberale partij die peiling op 22 september kan verzilveren, zou de zwart-gele coalitie een eigen meerderheid hebben van 47 % tegenover de 46 % die de linkse oppositiepartijen – SPD (26 %), Grüne (13 %) en links-radicalen Linke (7 %) – samen opgeteld zouden behalen.

De wederopstanding van de FDP zou begonnen zijn in april, toen SPD en Grüne in hun kiesprogramma's voorstelden de belastingen te verhogen. Het laat zich raden dat de gewone burger daar niet happig op is. Tot dan toe hadden zelfs de ondernemers een voorkeur laten blijken voor een Grote Coalitie van CDU/CSU en SPD, zoals van 2005 tot 2009, toen kanselier Merkel samen met haar SPD-ministers Duitsland door de eerste fase van de financiële crisis loodste. Nu verkiezen ze de voortzetting van zwart-geel omdat de FDP geldt als garantie tegen een belastinglawine.

ACCENTEN

De trendwende is dus goed nieuws voor de FDP. Hoewel, vergeleken met het vorige resultaat van 2009 zouden vele van de 93 liberale leden in de Bondsdag hun parlementair mandaat verliezen. Binnen de coalitie met een oppermachtige Union zou een verschrompelde liberale partij weinig ministers hebben en dus aan macht inboeten. Een FDP die de kiesdrempel haalt, is ook voor Merkel goed nieuws. In het tegenovergestelde geval zou ze weliswaar niet bang moeten zijn dat een vereende

linkse oppositie haar wandelen stuurt. Er gaapt immers een brede kloof tussen de centrumlinkse SPD en de haast communistische Linke. Die laatste poogt bij monde van fractievoorzitter Gregor Gysi de SPD te paaien: 'Zonder ons kunnen jullie niet de kanselier leveren.' Maar als de FDP effectief onder de kiesdrempel blijft, zal kanselier Merkel met de SPD of eventueel zelfs met de Grüne in zee moeten gaan. Met een andere, linkse partner zou ze dan wel andere accenten in haar beleid moeten leggen.

OPSTEKER

Deze peiling is een opsteeker voor Merkel, juist omdat ze de FDP aan boord zou kunnen houden. Indien een kanselier direct zou kunnen worden verkozen – wat niet kan want er is geen federale kieskring in Duitsland – zou Merkel op 60 % van de stemmen mogen rekenen. Haar populariteit straalt af op de CDU/CSU. Volgens Ralph Bollmann, auteur van het boek *Die Deutsche - Angela Merkel und wir* (Klett-Cotta), zijn er twee redenen waarom Merkel zo geliefd is bij de Duitsers. Ze is vlijtig en bescheiden – 'die Deutsche' zoals ze herkenbaar voor vele gewone burgers in de boektitel wordt bestempeld – én ze zou de eurocrisis goed hebben aangepakt. Merkel mag van de Duitsers op rozen slapen. ■

📖 Begin september verschijnt er bij uitgeverij Pelckmans van Dirk Rochtus een boek over Duitsland: *Dominant Duitsland. Economische reus, politieke dwerg?* Het boek is ook verkrijgbaar via onze boekenwinkel: www.doorbraak.be/nl/winkel.

Franstalige Vlamingen verliezers van vervlaamsing

Franstaligen in Vlaanderen zijn geen minderheid zoals in het 'kaderverdrag ter bescherming van de minderheden' wordt bedoeld. Dat is de algemene overtuiging in Vlaanderen. En dan denkt iedereen spontaan aan die Franstaligen in de Vlaamse Rand. Maar hoe zit dat met de Franstalige Vlamingen elders in Vlaanderen?

PIETER BAUWENS

In het boek *La Fin de la Flandre Belge?* (Avant-propos, 2011) stelt Céline Préaux de bovenstaande vraag. Préaux is gepassioneerd geraakt door onderzoek naar de Franstalige Vlamingen – vandaag is ze afgevaardigd beheerder van het Studiecentrum Franstaligen in Vlaanderen. Het boek is een neerslag van haar doctoraat. Volgens haar zijn die Franstalige Vlamingen wel degelijk een minderheid, zelfs één die bescherming verdient. In het boek hamert Préaux erop dat het inderdaad Vlamingen zijn, Franstalige Vlamingen, een bedreigde minderheid.

La Fin de la Flandre Belge? is een dubbel boek. Eerst bespreekt Préaux de geschiedenis van de Franstaligheid in Vlaanderen. Ze toont aan hoe de verfransing in golven toeneemt, vooral bij de elite in Vlaanderen. Daarna focust ze zich op de periode 1930-1965 in Antwerpen. Waarom net die stad? Omdat daar volgens haar de kern van het vervlaamsingsproject van de Vlaamse Beweging is gesitueerd. Antwerpen, als internationale havenstad, moest prestige geven aan het Nederlands. In een tweede deel besteedt de auteur veel tijd aan een 'discours-analyse' van zowel Nederlandstalige als Franstalige sleutelfiguren in Antwerpen. Zo confronteert ze de grote geschiedenis met het discours van onder anderen Lode Craeybeckx, Leo Delwaide, Frans Grootjans, Hugo Schiltz, Paul-Willem Segers, Frans van der Elst, Herman Vos, Robert Godding, Albert Lilar en Henri Van Nieuwenhuyse.

SLEUTEL

Préaux is ervan overtuigd dat in de omgang met Franstalige Vlaamse elite een kern van

de huidige communautaire problemen vervat zit. De Vlaamse Beweging heeft zich gaandeweg gevormd tot een anti-Franstalige beweging die opkwam voor de eentaligheid van Vlaanderen. De Vlaamse Beweging keerde zich tegen de Franstalige elite die haar eigen Vlaamse volk had verraden. Die Franstalige elite, die neerkeek op het volk met zijn minderwaardige 'patois', was verantwoordelijk voor de hachelijke staat waarin Vlaanderen en het Vlaamse volk zich bevonden. Die Franstalige elite zag het anders. De vernederlandsing van Vlaanderen zagen ze niet als een bedreiging. Zelfs bij de vernederlandsing van de Gentse universiteit was er (nog) geen paniek. Er was zelfs amper verzet, beweert Préaux. Voor de elite moest er altijd plaats zijn voor tweetaligheid, al had elke taal haar eigen functionaliteit in haar ogen. Die tweetaligheid zagen de Franstaligen als de echte 'âme Belge'.

VERANDERING

Na de jaren 1930 kwam er een kentering. Er was er de crisis en Vlaanderen was veranderd. Het katholiek-landelijke Vlaanderen behoorde tot het verleden en de Franstalige elite had economisch de touwtjes niet meer in handen. Tegelijkertijd ontwikkelde zich een Nederlandstalige, goed opgeleide Vlaamse middenklasse. Franstalig worden bleek niet meer nodig om hogerop te geraken. Het Frans verloor zijn aantrekkingskracht. De socioculturele taalgrens werd vervangen door een territoriale taalgrens en ondermijnde zo verder de situatie van de Franstaligen in Vlaanderen. Pas toen, in de late jaren zestig, beseften de Vlaamse Franstaligen dat het te laat was. Volgens Préaux is het anti-

elitediscours van de Vlaamse Beweging mede de oorzaak van het idee dat er een taalgrens moest worden vastgelegd. En dus ook de oorzaak van het verdwijnen van de idee van een tweetalige Belgische identiteit. België viel uiteen in twee gemeenschappen die minder en minder met elkaar te maken hebben.

BEDREIGD

Volgens Préaux zijn de Franstaligen in Vlaanderen de dupe van de vernederlandsing van Vlaanderen. Zoals zij vroeger neerkeken op het volk en hun dialect, wordt er nu op hen neergekeken. De Vlaamse identiteit is door de geschiedenis verweven met de taal en stelde de Franstaligheid in Vlaanderen sterk onder druk. Ze leeft als het ware voort in de catacomben. Vele Franstalige Vlamingen durven volgens Préaux vandaag niet openlijk hun Franstaligheid laten blijken.

Préaux stelt dat dit onderzoek veel vragen doet rijzen. Wat is de plaats van die Franstaligen in Vlaanderen vandaag? Hoe zijn de politieke verhoudingen binnen de Franstaligen in Vlaanderen? Hoe zit het met hun 'Belgische ziel'? kijken ze nog neer op het Nederlands? 'Autant de questions qui montrent que nous n'avons finalement qu'entrouvert une porte, derrière laquelle se cache un domaine de recherche aussi enrichissant que passionnant.' Voor Préaux lijkt het een sollicitatie voor een wetenschappelijke carrière. Hopelijk informeert ze zich degelijk zodat ze in het vervolg Luc Van Den Brande in haar inleiding niet indeelt bij het Vlaams Belang. Zo'n fout doet denken over de rest van het boek en dat is jammer. ■

BEKES MIDDEN

Vlaanderen of België? Europa of eigen volk? Het zijn twee van de tien hoofdstuktitels van *Het moedige midden*, het boek waarmee CD&V-voorzitter Wouter Beke de aanloop neemt naar een verkiezingscampagne. Hij zet wel meer vragen op de agenda: Ik of wij? Wij of zij? Arbeid of gezin? Staat of markt? Stad of straat? Kosmopoliet of niet? Beke wil de kracht in die tegenstellingen (of/of-denken) omzetten in de positieve energie van het compromis (en/en-denken). Maar hoe nieuw is dit verhaal? Het kenmerkte toch ook de paarse regeringen en die van Di Rupo. Bekes recept is electoraal maar bruikbaar als de polarisatie tussen zijn bondgenoten van links (sp.a) en rechts (Open Vld) weer toeneemt. Maar – boeiende contradictie! – tegelijk moet zijn partij van en dan meteen samen op campagne met de partijen van of/of ... Een monsterverbond voor vijf jaar tégen N-VA? Is Beke wel een middenvelder? Zijn retoriek klinkt veeleer groen-links. Zijn ode aan de eigen prestaties doet soms denken aan de snuivende Verhofstadt. 'BVH gesplitst, staat hervormd, onderwijs vernieuwd, banken gered, provincieraadsverkiezingen gewonnen ...' Is dat zo?

Het 'moedige' ('melige?') midden is een interessant document voor wie op zoek is naar argumenten of zwakke plekken in de politieke stoofpot van CD&V. Sinds het in juni in Brussel werd voorgesteld, stierf het zowat in de stilte van de zomer. Slaagt Beke er straks nog in zijn al bij al toch wollig verhaal in de herfst opnieuw op de agenda te plaatsen? (JVDC)

Wouter Beke, *Het moedige midden*, Pelckmans, 162 blz., € 15,50, isbn 978 90 2896 592 8

ORANJE

Willem-Alexander van Prins tot Koning berust grotendeels op interviews van de auteurs met diegenen die al een tijd met de voorgenomen abdicatie van koningin Beatrix bezig waren en met het klaarstomen van de prins tot staatshoofd. Stafleden van het koninklijk huis hebben het op feitelijke onjuistheden nagelezen. Het werk is goed geschreven en gedocumenteerd en beschrijft hoe Willem-Alexander met vallen en opstaan zich van een ietwat rebelse puber en lichtvoetige student tot 'vader des vaderlands' heeft ontwikkeld. Het brengt nieuwe feiten aan het licht over zijn opvoeding – waarbij zijn vader een grote rol speelde –, schooltijd, studentenleven, vriendinnen, Máxima, het IOC, de geplande villa in Mozambique, Koninginnedag 2009, verhouding met de media, enzovoort. De lectuur is bijzonder boeiend na de ook hier, allicht naar Nederlands voorbeeld, zopas in elkaar geflanste troonswisseling. Opvallend zijn: (1) het welbegrepen belang van een bindende monarchie voor heel de natie in Den Haag tegenover het partijpolitieke achterkamertjesoverleg tussen het Hof en de regeringstop in Brussel en (2) de vrij grote onverschilligheid van de gewone burger hier voor de monarchie en dit zowel ten noorden als ten zuiden van de taalgrens versus de Oranjegekte die het Nederlands vorstenhuis schraagt. Terecht overigens, want zonder Oranje zou er immers gewoon geen Nederland zijn. (TL)

Jan Hoedeman & Remco Meijer, *Willem-Alexander van Prins tot Koning*, AtlasContact, 392 blz., € 19,95, isbn 978 90 4502 454 7

STADSLUCHT

Waarheen met Brussel? bundelt de toekomstperspectieven voor de 'Belgische en Europese hoofdstad' van een vijftal experts onder leiding van professor Eric Corijn. Naar aanleiding van een nieuw gewestelijk plan, maakten ze een onleesbare analyse van de huidige demografische, sociaaleconomische, institutionele en (multi-)culturele problemen van Brussel en fantaseerden ze over oplossingen. Zinnen als 'Deze drie uitdagingen en hun omzettingen kunnen ook voorgesteld worden in het raam van een uitmuntendheidsbeleid om de stad op te bouwen op alle schaalgroottes van haar bebouwd kader en dus op de niveaus van de overeenstemmende gedifferentieerde dichtheden: de expressie van de complexiteit van het hedendaags leven dat naar moderniteit streeft, zonder het verleden te vergeten' (p. 22) doen de lezer een ogenblik lang stilstaan bij zijn eigen intellectuele capaciteiten maar tonen vooral het onvermogen van de auteurs om zich verstaanbaar te maken. Wie zich over het postmoderne taaltje zet, kan uit het boek hoogstens enkele interessante cijfers halen. Zo blijkt bijvoorbeeld dat er binnen de Brussels gewestgrenzen nog plaats te over is: de stad telt slechts 63 inwoners/hectare (cijfers uit 2007), terwijl er in Lyon 90 en in Parijs 200 inw/ha wonen. Voor de rest staat het stadsschrift vol met weinig verrassend gewauwel over de interculturele dialoog, milieuvriendelijke intermodaliteit en sociale herverdeling. Aanrader voor wie de slaap niet kan vatten! (SR)

Eric Corijn, *Waarheen met Brussel?*, VUBPress, 222 blz., € 27,95, isbn 978 90 5487 991 6

Gouden Spoor voor Luc Devoldere

Op de vooravond van 11 juli kreeg Luc Devoldere in Aalst een Gulden Spoor voor de culturele uitstraling van Vlaanderen. Daarmee mag de hoofdredacteur van Ons Erfdeel zich tot het pantheon van de Vlaamse Groten rekenen. Ook al telt dit landje meerdere pantheons.

KARL DRABBE

Pantheons. Is dat het juiste meervoud van pantheon? Hééft pantheon wel een meervoud? Er is toch maar één groep goden aan het hemelspan? De gewezen leerkracht klassieke talen – achttien jaar lang – die in Luc Devoldere (1956) schuilt, zou zoniet corrigeren, dan toch minstens een hele cultuurgeschiedenis geven van het statige oud-Romeinse gebouw in het hartje van de eeuwige stad, anekdotes en literatuurverwijzingen inclusief. Of wijzen op de dubbele betekenis, en het *Nachleben* van het pantheon – wist u dat allerheiligen uit een heidense ritus stamde, die in het Romeinse pantheon jaarlijks plaatsvond? Devoldere zeker wel.

Italië-liefhebber, classicus, literatuurkenner, voornaam. Op karaktereigenschappen gaan we hier niet in. Wie jarenlang jongeren heeft mogen 'vormen' aan een jezuïetencollege heeft voldoende 'karakter'. Sinds 2002 is Devoldere hoofdredacteur van het prestigieuze culturele maandblad *Ons Erfdeel*. Een naam als een klok voor een blad dat jammer genoeg in ons taalgebied enkel kan overleven mits zware subsidies van noord en zuid van de kloof die het blad in oorsprong betreunde: die tussen Essen en Roosendaal, om prof. Ludo Simons te parafraseren, kloof die Devoldere tracht te overbruggen door zijn lidmaatschap van het Cultureel Verdrag Vlaanderen Nederland (CVN).

Als hoofdredacteur en afgevaardigd bestuurder van de Vlaams-Nederlandse culturele instelling Ons Erfdeel vzw bekleedt Devoldere volgens de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren (KANTL), waar hij ook lid van is,

'een belangrijke plaats binnen het cultureel-maatschappelijk leven in Vlaanderen en Nederland. (...) De standpunten die hij in toespraken en geschriften daaromtrent verwoordt, zijn erg relevant en bepalen mede het debat.'

Luc Devoldere is een echte letterenman. Lesgeven deed hij tot voor zijn hoofdredactie van *Ons Erfdeel* aan het Sint-Barbaracollege in Gent 'waar Maeterlinck, Verhaeren, Rodenbach en Van Lerberghe geweest zijn'. Over de meeste van deze beroemde namen heeft hij gepubliceerd. En dat hij in het Rodenbachjaar is geboren, zal hem ook niet koud laten, gevoelig als hij is voor geschiedenis en traditie van volk, cultuur en literatuur. 'Als iets hem verontrust,' schrijft Cyrille Offermans in het *VWS-Cahier* dat aan Devoldere is gewijd, 'is het de onverschilligheid waarmee eigentijdse mensen afstand doen van tradities, ook als die hun vitale culturele waarde ruimschoots bewezen hebben.' Dat komt dan ook naar voren in zijn talloze essays, artikels en toespraken, waar de KANTL op alludeert.

Devoldere is filosoof – Spinoza-kenner overigens – en classicus, en in zijn vele reisessays over Italië en literatuur komt het spanningsveld tussen traditie en moderniteit telkens weer aan het oppervlak. Zelf noemt hij zich 'postkatholiek'. Niet-gelovig, maar wel doordrongen door 2000 jaar rooms-katholieke erfenis, uit-gebouwd op het Romeinse Rijk dat hem zo lief is. Tot vandaag. Het schiereiland waar dat Oude Rome tot bloei kwam, draagt eeuwig zijn bijzondere interesse weg. Getuige daarvan zijn vele essays en geschriften,

© Doorbraak

gebundeld in boeken met titels als *Mijn Italië* en *Grand hotel Italia*.

Met zijn engagement in Ons Erfdeel en de KANTL is Devoldere duidelijk een 'uomo culturale', als we ons een neologistische Spielerei gunnen. Een hoge-cultuurmens weliswaar. Als het woord niet bestaat, moet het voor hem worden uitgevonden.

GROTE CULTUURMENS

En toch, hij vergeet zijn afkomst niet. Kind uit een groot en onbemiddeld West-Vlaams gezin. Zeven broers en zusters. Vader vlaswerker, later werkzaam als RTT-ambtenaar. Geschud uit een werkmansbroek. En de sociale welvaartsstaat zo dankbaar, want daardoor en door haar gedemocratiseerd onderwijs, kon kleine Luc de Grote Cultuurmens worden, gevierd in alle Lage Landen als uitgever van *Ons Erfdeel*, *Septentrion* en jaarboeken over de Lage Landen in het algemeen en de Franse Nederlanden in het bijzonder, in het Nederlands, Frans en Engels, maar ook van kwaliteitsvolle boeken als het recente *Grens/Frontière* of *Ces fleuves qui nous unissent*. Want hoe bewust van eigen cultuur en sociale afkomst ook, en hoe behept ook met een mooi en correct Nederlands, een echt cultuurmens drukt zich ook correct uit in een vreemde taal, en dat hoeft niet altijd een dode te zijn. ■

*Doorbraak is samen met
www.doorbraak.be een uitgave
van de vzw 'Stem in 't kapittel'.*

REDACTIE

Passendalestraat 1 A, 2600 Berchem
redactie@doorbraak.be
www.doorbraak.be
Telefoon: 0477 79 23 25 (donderdag en
vrijdag van 10 tot 12 en van 13 tot 16 uur)
ISSN 0012-5474

ABONNEMENTEN

Jaarabonnement 11 nummers (verschijnt
niet in augustus)
Abonnement € 30
Abonnement 2 jaar € 50
Abonnement buitenland € 35
Internetabonnement € 20 (mits opgave
van elektronisch adres)
Studentenabonnement € 15 (mits op-
gave van elektronisch adres)
Proefabonnement (3 nummers) € 5
www.doorbraak.be/abonneren
administratie@doorbraak.be
IBAN BE94 9730 8629 8914
BIC ARSPBE22

TUSSENDOR

Gratis tweewekelijks e-zine met actua-
liteit en commentaar. Inschrijvingen via
www.doorbraak.be/tussendoor.

HOOFDREDACTEUR

Pieter Bauwens

CHEF-POLITIEK

Peter De Roover

CHEF-BUITENLAND

Dirk Rochtus

EINDREDACTIE

Karl Drabbe, Marc Van de Woestyne

KERNREDACTIE

Pieter Bauwens, Frans Crols, Peter
De Roover, Karl Drabbe, Jean-Pierre
Rondas, Frank Thevissen, Marc Van de
Woestyne

DRUK & OPMAAK

Print International - Brugge

MEDEWERKERS

Ludo Abicht, Jan Anthonis, Jacques
Claes, Bernard Daelemans, Sander
Carollo, Frederik Dekeyser, Vincent De
Roeck, Herman Deweerdt, Tom De Wilde,
Maarten Eeckhaut-Racon, Koenraad Elst,
Wouter Laeremans, Theo Lansloot, Bart
Maddens, Herman Matthijs, Peter Moens,
Luc Olyslager, Jaak Peeters, Dirk Rochtus,
Sander Roelandt, Matthias E. Storme,
Lawrence Urbain, Luc Van Braekel,
Katleen Van den Heuvel, Jan Van Doren,
Tijl Vercaemer, Daniël Walraeve,
Pieter-Jan Verstraete.

CARTOONS

Erwin Vanmol

FOTO'S

Wim Van Capellen (Reporters)
Doorbraak

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Pieter Bauwens
Maurits De Smetstraat 12 9308 Hofstade

België barst

1980. België viert zijn 150-jarig bestaan. Koning Boudewijn staat in het centrum van de belangstelling. Van belgicisten ... en Vlaams-nationalisten. Niet dat die laatsten overtuigde republikeinen waren. Maar al sinds halfweg de jaren 1970 verspreidde zich een radicaal anti-Belgisch virus in de Vlaamse Beweging. Uit het Taal-Aktie-Komitee ontstond een Vlaamse Republikeinse Beweging (later Partij). Na het Egmontpact streefde de Vlaams-Nationale Partij (later Vlaams Blok) van Karel Dillen onomwonden voor Vlaamse onafhankelijkheid. Naar aanleiding van de tricolore feesten organiseerde het overkoepelende comité Vlaanderen Ons Vaderland allerlei anti-Belgische activiteiten. Belgische vlaggen verdwenen, of minstens toch de rode strook, 'rode' jachtvliegtuigen werden gesaboteerd, zodat de Belgische vlag in de lucht werd geamputeerd, en waar Boudewijn 'optrad', werd hij opgewacht door talloze luidruchtige protesteers. Zijn ontvangst in Antwerpen is legendarisch. De vorst moest vluchten. Het jonge Vlaams Blok surfte mee op de golf. Zijn kaderleden trokken ook vaak de acties. Tot vandaag is het Vlaams Belang de enige die openlijk een onafhankelijke Vlaamse republiek voorstaat. (KDr.) ■

Vlaams & Neutraal Ziekenfonds

Verrassend voordelig!

- Geboortevoordelen tot **888 euro**
- Orthodontie: tot **750 euro**
- Tandimplantaten tot **500 euro**
- Lasertherapie van de ogen tot **250 euro**
- Rooming-in tot **150 euro**
- Brillen en lenzen tot **100 euro**
- Vaccinaties tot **75 euro**
- Diëtist of psycholoog tot **50 euro**
- Lidgeld sport- of fitnessclub tot **30 euro**
- Kampvergoedingen tot **30 euro**
- Voetverzorging tot **25 euro**

Ontdek ons volledig aanbod op **www.vnz.be**
of bel gratis voor een afspraak: **0800-179 75**

Hoofdzetel:

Hoogstratenplein 1 - 2800 Mechelen - info@vnz.be
Kantoren & brievenbussen over heel Vlaanderen

Vlaams & Neutraal Ziekenfonds

UW VRIJHEID, UW ZEKERHEID